

Kova

RAI
AI
II

ie budamē
sunaikinti
riimnuma
o knygu.
jie igauna
padeime.
boje keip
a syfill,
a, Abel-
es sky-
heuma-
Kepenu,
galiutinai
ta, su ma-

atą, spēkas
rautuvē ži-
vyras turi
už prastus,
ą knygą Ji
tina! Isigy-
I DYKAL.
varda, pa-
is šendena.

GOS.

D.
nu dykal
umet man

THE LITHUANIAN WEEKLY
"KOVA"
Published every Friday by the
LITHUANIAN SOCIALIST FE-
DERATION OF AMERICA
[Incorporated April 28, 1908.]
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

KOVA

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS
"KOVA"
Išleista kas Pėtnyčia. Leidžia
LIETUVIŲ SOCIALISTŲ SA-
JUNGA AMERIKOJE
Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908.
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

Nr. 44. Philadelphia, Pa., 4 d. Lapkričio (November), 1910 m. Metas VI.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1905, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA

TURINYS.

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI.

J. B. S.	Kas mums, kaip organizacijai ir tt.....	529
**	Prasikaltimai ir Prasikaltėliai.....	530
Mokiny	Koks gal būt vaistas nuo neturto.....	531
F. L. d' M. R.	Ar darbininkai gal naudoties iš laisvės.....	532
**	Kaip dedasi dalykai Ispanijoje.....	533
BELETRISTIKA ir POEZIJA.		
J. B. S.	Ar jie svajoja.....	535
Barabošius	Mirties Valstijoj.....	535
	Kronika iš darbininkiško judėjimo.....	537
LAIŠKAI Į REDAKCIJA.....		
	Atsišaukimas.....	538
KORESPONDENCIJOS.....		
	SAJUNGOS REIKALAI.....	539

THE LITHUANIAN WEEKLY "KOVA" PUBLISHED EVERY FRIDAY BY THE Lithuanian Socialist Federation of America

J. B. SMELSTORIUS, Editor J. GRINIUS, Business Manager

SUBSCRIPTION RATES in all parts of the World		PRENUMERATA visose dalyse sviet	
One year	\$2.00	Vieniems metams	\$2.00
Six months	1.00	Šešiams mėnesiams	1.00
Three months	.50	Trims mėnesiams	.50

ADVERTISEMENT RATES ON APPLICATION.

"KOVA"

1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.

Labai smagu skaityt «BALTRAMIEJAUS NAKTIS».

Šitoje knygoje atrasi daugiau juokų nekaip dešimtyje juokdaringuose laikraštinuose per 10 metų, daugiau patiekos ne kaip išgeriant 10 baškų alaus, daugiau gerų rodų, persergėjimų, ne kaip visuose senmergių, gyvenašlių ir davykų lestruose ir daugiau smagaus pakutenimo, ne kaip per rugpjūtį ant šallinių vakare klerikai su merginoms ir tt. Jeigu neturi tos knygos, tai nelauk ne mėnesio, ne dienos, bet tuojau pasluskie 75c., o apturesi, adresuojant:

J. Naujokas, 120 Grand str., Brooklyn, N.Y.

Apturėjęs tą knygą tuojau patogiai atsisesk ir skaitydamas ją turesi daugiau džiaugsmo, ne kaip už 75 dol. radęs, daugiau karsėlo, negu klebonas nuo davytkos.

FIVE BROTHERS'

Pipe Smoking

TOBACCO

Rūkytojams pypkių geriausias vartoti pjaustytas tabakas «Five Brothers» galima gauti pirknt kiekvienoj krautuvėj.

5 ir 10 centu pakelis.

The American Tobacco Co.

John N. Landberg.

Lietuviškas ir Amerikoniškas ADVOKATAS.

Veda kriminališkas ir civiliškas provas, išdirba daviernastis, apdraudžia nuo uogies ir atsitikimų. Kolektuoja randas ir skolas. Kalba visokioms kalboms.

620, Drexel Bldg, 5-th ir Chestnut, St.

Philadelphia, Pa.

Gyvenimas:-- 1538 N. 7-th St.

Galima matyti namie— vakare, nuo 7 iki 10 val.

Sąnarys anglų Soc. Partijos ir korespondentas Soc. laikraščių.

TIK ANT TRUMPO LAIKO PROGA.

Gauti vieną dolerį knygomis!

Kiekvienas, kuris tik per mane užsirašys sau, arba kitą naują skaitytoją laikraščiui prikabin, prisijunčiant \$2.00 ant mano vardo, apturės vieną iš čion paminėtų laikraščių: t.y. "KOVA", "LIETUVA", "VIENYBĖ LIET." ar "LAISVĄJA MINTI" per istisus metus; telp-pat gaus dovanai garsiąją knygą "BALTRAMIEJAUS NAKTI", veretą iš prancūzų kalbos, kurios kaina 75c. ir dar "GRAMATIKA" (MOKYTOJA) iš kurios išmoksi anglišką KALBĄ taip labai reikalingą Amerikoje. Laikraščių prenumerata metams vistiek 2 dol. kaštuoja, jei užsirašyt iš rėdystės, bet kuris per mane užsirašys, tai gaus ir laikraštį ir labai naudingas knygas. Katp tik prisitęs 2 dol. už naują skaitytoją, tuojaus viską apturės. Metas skaitosi nuo dienos užsirašymo. Duodu dovanas, kad laikraščių skaitytojai daugintųsi ir lietuviai, kaip ir sve-tintaučiai turėtų gramatiką, išmokyti anglišką kalbą.

JOHN NAUJOKAS, 120 Grand St., Brooklyn, N.Y.

THE JUNGLE „Raisla“ dar galima gauti, prisijunčiant VIENĄ DOLERI.

PARANKIAUSIAS DARBO ZMONEMS LAIKRAŠTIS

"RANKPELNIS"

Laidžiamas L.S.S. Didžiojoje Britanijoje. Eina kas savaitė. "RANKPELNIS" stovėdamas ant darbininkų reikalų sargybos, rupinasi suteikti žinias apie darbininkų judėjimą įvairiuose kraštuose. "RANKPELNYJE" tilpsta apart žinių ir moksliski straipsniai, apsakos, statistikos ir t. t. In šitų skyrių rašo įžymesniejie Europos lietuvių rašėjai. "RANKPELNIO" kaina: metam \$1,50 pusei mėn. 75c, trims mėn. 40c. Pinigus ir laiškus reikia siųsti šiuo adresu:

"Rankpelnis" Lily Bank, Bellshill SCOTLAND

Reikalaujamas numerio pažinrėti [dėkite stampą už 2c.

Revoliucijos Gimimo Momentas.

NAUJAS GRAŽUS PAVEIKSLAS Šis paveikslas perstato Revoliucijos gimimo momentą: sukyllimą liaudies prieš cariską valdžią. Paveikslas didumas 14X18 colių, prekė su prisiumtumu 20c., daugiaus imantiems ant karto, nuleidžiama 50 procentų. Ji parduodama todėl taip pigiai, kad norime praplauti tarpe darbininkų klees revoliucijoniškas mintis.

Norintieji turēt šį paveikslą kreipkitės į "Kovos" Administraciją.

Gerą vietą —

Gali gauti jauni vaikinai ar merginos, kurie geidžia savo gyvenimą pagerinti, tarnauti prie geležinkelių arba prie bevielinio telegrafo. Nuo laiko, kaip pradeda būti įvedami 8 valandų darbo dienos įstatymai ir nuo laiko, kaip bevielinis telegrafas visur pradeda būt vartojamas, visados stokuoja apie 10.000 telegrafistų. Prie tų darbų pradėdantiems moka nuo \$70 iki \$90 mėnesiui. Mēs veikiame po priežiura Telegrafo urėdininkų ir visi pabaigusieji pas mus yra užtikrinti, kad gaus vietas. Kad gauti artesnes žinias rašykite artimiausiam institutui nuo jūs. **National Telegraph Institute**, Cincinnati, O., Philadelphia, Pa., Memphis, Tenn., Columbia, S.C., Davenport, Ia., Portland, Ore.

Naujas sceniškas veikalas NETIKETAI

Komedija trijuose aktuose. Parašė Aglė. Išleido Scenos Mylėtojai. Spauda «Kovos».

Labai lengvas perstatymui originališkas vaizdelis iš kaimiečių gyvenimo. Prekė 10c. Norintieji minėtą komediją perskaityt bei sulošt, kreipkitės į «Kovos» administraciją, o tuoj bus prisiumta.

«KOVOS» Agentai.

- J. VISOCKIS
8139 Vincennes Road Chicago, Ill
- FR. GOLUBICKI
Box 172, Melrose Park, Ill
- J. MATJOŠAITIS
120-124 Grand St., Brooklyn, N. Y.
- G. A. PUPAUSKY & CO.
2342 S. Leavitt St., Chicago, Ill.
- MATT SENKUS
46 Knox St., Lewiston, Me.
- A. M. RUKAS
72 Hudson ave., Brooklyn, N. Y.
- J. ŠUKIS
70 W. 25th St., Chicago, Ill.
- J. PETRIKIS
1514 Ross Ave., Scranton, Pa.
- J. M. ŠIMKUS
4619 S. Ashland ave., Chicago, Ill.
- A. A. REKLAITIS
234 Wayne St., Jersey City, N. J.
- SIMON KARALIUS
342 Lenox St., Norwood, Mass.
- P. A. JETULEVIČIUS.
Box 206 Lawrence, Mass.
- V. STRIGAS.
3207 Salmon St., Philada, Pa.
- F. STASIUKELIS.
Box 1588, Fitchburg, Mass.
- J. A. TILINDIS.
1115 Exchange av. E. St. Louis, Ill.
- K. ARMINAS.
204 E. Main st. Plymouth, Pa.
- J. ZALANSKAS.
11 Charter, St Exeter, N. H.
- A. KALASKY
Box 1306, Renton, Wash.
- A. KAZEKEVIČIUS.
PO. BOX 60, Edwards Ind.
- J. BINDOKAITIS.
71 Henry St. Rochester, N. Y.
- M. K. ŽVINGILAS.
keliaujantis agentas
R. F. D. Simsbur Conn
- V. K. RAČKAUSKAS
1401 N. Main Ave. Scranton, Pa.
- P. GLAVECKAS
635 W. Lombard St., Baltimore,
- J. KALAKAUSKAS
55½ Green St., Worcester, Mass.
- J. J. VAITKEVIČIUS
227 Chapel St. New Haven, Conn.

KVIEČIA PAS SAVE SERGANČIUS SAKANT:

kurie tik sergate, tai ateikit ar parašykit pas mane, aš pagelbėsiu! nes esu senas daktaras, pažistu ligas ir žinau kokie vaistai geriau pagelbsti VYRAMS IR MOTERIMS; todėl, kad aš daug sergančių perleidžiu ir turiu didelį pasisekimą, geresnį ne kaip koks kitas New Yorko daktaras. Aš esu pasiryžęs sergančius gydyti ir mokyti, kad be sveikatos, žmogus yra nelaimingas, o kad sergi tad tik geras daktaras gali pasisekmingai išgydyti taip kaip aš darau; ir pačių gydynių paveikslai ir žodžiai dėkingumo liudija:

Tegul bus pagarbintas, Jėzus Kristus!

Širdingai dėkavoju Dr. Hartmanui už išgydymą ligos skaudėjimo po krutinę, sunkaus kvėpavimo, širdies ligos, nes nors kiti neįstengė išgydyti, o Najorko Šarlatanų Institutas tik sunkiai uždirbtus mano pinigus viljo; bet Dr. Hartmanas, kad išgydė, tad jam ir dėkingas; tai prisiunčiu paveikslą, kad į laikraštį patalpyti. ANT. JUŠKELIS, P. O. box 2, DU BOIS, Pa.

Cuod. Dr. Hartmanas!

Esu labai dėkingas už geras gyduoles, kurios man pagelbėjo nuo užsikrečiamos ligos, nes vos penkioliką dienų pavartoju ir jau jaučiuosi gerai. Labai dėkingas už gerą daktaravimą. D. POPOVIČE, Model Farm, Pa-schall, Philadelphia, Pa.

Malonus Dr. Hartmanai:

Su džiaugsmu prisiunčiu savo paveikslą ir didelį dėkingumą už išgydymą mano vydurių ligos, išbėrimo kuno, blogo kraujo, sutinimo ir skaudėjimo blauzdose. Dar kartą sakau, nemažai esu dėkingas už sveikatą. Jos. Turkeviče, 695 Sheridan Road Canal, Wilmette, Ill.

Čia viršuj kalba žmonės, kuriems aš pagelbėjau, taip ir Tau skaitytojan galiu padaryti kaip ir kitiems.

SERGEKIS apgavingo Instituto, kuriam numiręs daktaras garsinamas buk gydas ir labai meiliai kalba, bet vintojas kaip angia su septynioms pagundoms,—laižydamaei „LIETUVIAI TAUTIECZIAI“, o už nugaros „ragdoti“ turi kad tik prisiviliojęs prigauti Jumis. Neapsigaukt es VADOVU IN KIŠENIŲ arba liga siuloma knygte dovanai „už 10 centų.

Kad jautiesi nesveikumą, nesendyk ligos jei nori buti išgydytu, tad ateik arba parašyk lietuviškai nors ir toli gyven, kas tau kenkia, o aš

Atsišaukusius pagelbėsiu nuo:

Rumatizmo, užkietėjimo, skaudėjimo ir nedirbimo vidurių, Galvos skausmą; szirdies, inkstų ir plaučių ligas. Greito pailsimo, sunkaus kvėpavimo. Didel'o supykimo, dyespenšijos tapgi nuo jaunystės klaidų, įgautų nesveikumą, sėklos nubėgimo, užsikrečiamų slaptų ligų. Taip pat MOTERŲ: skaudmingų mėnesinių, baltųjų tekėjimo, visokių moteriszkų ligų; neatbokit kad kiti daktarai Jums nepagelbėjo, aš išgydysiu szviežias ir užsienėjus ligas. jei šiz karto pas mane atsišauksi, pirmiau negu kur kitur. Rašyk kaip moki, aš suprasiu, isztirsiu, duosiu rodą, kad reikės pritaikytu gyduoles, kurios yra geriausios, o aptarėsit sveikatą, be skirtumo kaip toli gyvenat.

TĖMYKITE! Mano dabar naujas adresas, todėl ateinant į ofisą, ar rašant laiškus, visada reikia adresuoti, ant šio naujo adreso taip:

DR. F. HARTMANN, 231 East 14 Str., NEW YORK CITY, N. Y.

Valandos: nuo 11 iki 5 po piet. Nedėlioj nuo 10 iki 1 po piet. Vakaraiz Pan. ir Pėt. 7-8.

KAS MUMS, KAIP ORGANIZACIJAI, LABIAUSIAI KENKIA.

NIEKS to gal neužginčys, kad stoka apšvietos, stoka šaltinių apšvietimui daug mums kenkia. Taipgi negalima užginčyti ir to fakto, kad daugelis mūsų, yra mūsų organizacijos nariais dėlto tik, kad būti, dėlto tik, kad jaučia nematomą ranką, kuri jį slėgia, kad jaučia kerštą ir jieško vilties atmonijimo už savo skriaudas, bet ne dėlto, kad jie būtų socialistais, kad trokštų pažinti socializmą. Bet čia reik kaltinti stoką susipratimo, stoką apšvietos. Bet taipgi iš tos paminėtos priežasties daugelis mūsų, priklausant darbininkiškai organizacijai, nestato savo pirmutiniu siekiu apšvietimą, kadangi stoka susipratimo liepia manyti, jog ir be to vien savo susivienijimu galima atsiekti tas, kas geidžiama atsiekti — t.y. numetimą nuo savęs slėgiančio jungo.

Ten, kur eina apie materialinės kultūros reikalus, kiekviens mums mato, supranta ir apkainuoja svarbą arba svarbumą rolės, kokią tos kultūros tvėrime lošia mokslo patyrimai, kad per tą kultūrą apveikti gamtos spėkas ir pavesti jas žmonijos tarnystėn. Tečiaus visai kitaip yra su draugijiniiais reikalais. Nekalbant apie tai, kad moksliškos teorijos linkiu draugijinių santikių nėra taip pa geidaujamos žmonėms, — kurie, rodosi, mano, kad kitoks draugijinis gyvenimas ir negali būti, — kaip kad teorijos linkiu gamtos, kur nestato kliūčių jokie klesų reikalai bei skirtumai. Žinomu yra, kad įeinant klesiniems reikalams dalykan, nesykį juodas baltu atrodo ir atžagariai. Tas ir kitkas yra priežastimi, kad draugijinio mokslo, arba kitaip sakant, sociologijos teorijos pas daugeli žmonių neranda priėmimo; pas tokius žmones karštas priešais skriaudėjus straipsnelis visuomet greičiau iššauks delnų plojimą, negu kad nuodugni socializmo teorija.

Tokių žmonių nemaža mes rasime tarpe savo draugų. Atnašoje link draugijinių reikalų ir pas juos randame bei matome tą pažiūrą, kurią geriausiai galima būtų išreikšti sekančiu sakiniu: «Lai kiekviens veikia, kaip kam patinka ir kas jam miela, o viską sudėjus į krūvą padarysim čielą». Kad tokios pažiūros mokslinė kame pavidale, kaipo laisvos konkurencijos doktrina, savo laiku buržuazijos buvo priimtos, tai nieko tame stebėtino nėra, nes tai atsakė jos reikalams, reikalams stipresniųjų, kuriems pirmvisko rūpi kaip silpnesniji, nėsant pačiam niekuo suvaržytu, išnaudoti. Tas vienok, kas tinka viešpataujančioms klesoms, jokiū būdu negal būti taikomas prie pavergtosios klesos reikalų. O kad tarp mūsų esantie draugai tokiomis pažiūromis labai užsikrėtę bei negal iš jų išsiblaivyti, tai tą išaiškinti vien galima stoka apšvietos ir susipratimo.

Buržuazijos draugijinis mokslas matė žmonių draugijas ne istoriškame jų išsivystyme, bet tik tame susipavidalavime, kokią jos turi dabar šalyse, kur ekonominis išsivystymas pasiekęs augštą laipsnį. Ir tas mokslas ekonomines tiesas, kurios šiandien draugijas valdo, laikė amžinomis ir neatmainingomis. Kas buržuazijai buvo išteisinančia jos klesinį stovį teorija, darbininkiškai klesai tas buvo prietarų, varžančių jos išsivystymą, nes esant įtekmeje tokių pažiūrų, darbininkiška klesa galėjo mislyti apie pagerinimą savo būvio tiktai šiandieninio surėdymo ribose ir neturėjo spėkų dėl numetimo nuo savo sprando tos sunkenybės, kuri ją slėgia. Įkvėpti naują dvasią ir savo spėkos supratimą gali tik toji teorija, kuri, būdama tikrai mokslinė, išrodo keitimasi draugijinio surėdymo tiesų, kurios tas draugijas valdo; kuri taipgi išrodo šiandieninio surėdymo priešgynybes, kurios tą surėdymą ardo ir skiaulauja naujo surėdymo, kuriame tos priešgynybės pranyksta sykiu su panaikinimu šiandieninės produkcijinių spėkų anarchijos, kurios vieton įvyksta tikslinė produkcijos ir suvartojimo organizacija.

Tokią teoriją darbininkų klesai suteikė socializmas, kuris parodė tikrą paveikslą šiandieninės draugijos, suanalizavo veikiančias draugijiniuose persikeitimuose spėkas, davė darbininkiškam jungėjimui tikslus, nesančius subjektyviškų aspiracijų išreiškimais, tečiaus objektyviškų draugijinių santikių išsivystymu išteisintus tikslus. Ta teorija visose šalyse susipratusių darbininkiškų elementų priimta ir visur, eidama greta su praktišku gyvenimu, daro įtakmę į darbininkišką judėjimą.

Tečiaus kitaip dalykai matosi pas mumis. Tiesą kalbant apie mus pačius, reikia pasakyti ar pripažinti, kad teoretiška mintis gana senokai jau turi savo įtakmę mūsų gyvenimui, tečiaus vaga, kuria ji plaukia yra labai siaura, kaip lygiai ir jos išsivystymo sfera neperplačiausia. Mes vis dar stovime laipsnyje, nuo kurio kitų tautų darbininkiškos klesos seniai pakilo. Nemažas burelis iš mūsų esame supratę tą tiesą, kad vienata yra bespėkė ir reikia jungties organizacijon, kad bendromis įjėgomis prisidėti prie stumimo darbininkiško judėjimo pirmyn. Tečiaus negalima užginčyti, kad tas prisidėjimas kur—kas permažas ir permenkas, negu kad reikalauti reikėtų. Stoka teoretiško socializmo supratimo, stoka net ir tarpe apšvietesniųjų, teoretiškais klausimais tikro užsiinteresavimo, stoka ekonominių ir draugijinių klausimų žinystos, naikina darbininkiškame judėjime tą mūsų spėką, kokią jam duoti galėtume.

Stoka mokslinės ir populiariškai—mokslinės literatūros neleidžia mums tas savo spėkas pakelti, o svarbiausia stoka skaitytojų, kas neleidžia išsivystyti tai minėtai literatūrai. Tečiaus tas visas kliūtis visgi galima būtų be didelio vargo prašalinti, įvykdant jau kilusius tame atvėjyje sumanymus, jeigu tik mūsų organizacijoje būtų ta tvarka, kuri organizaciją apsaugoja nuo jos vidurinių ligų.

Šiandienine jos pavojingiausia liga yra stoka *partijinės disciplinos*. Be prašalinimo tos ligos, veltui yra gydymas kitų. Pakol mūsų disciplina leidžia kiekvienam elgtis pagal: «kaip kas išmano, taip save gano», organizacijos organizmas sveiku būti negali. Gerai išsiūrijus į mūsų organizacijinį gyvenimą, pamatome gana liūdną paveikslą. Išsirenkame tvarkvedžius, suteikdami jiems galę išpildyti organizacijos reikalus ir reikalavimus. Ir štai atsiranda «sauvalis», kuris anaipol įsakymo nepriima, nepildo. Arba įsakytojas užsispiria ir šaukia «byť po siemu!» Čia stoka disciplinos, nepaisėjimas organizacijos principų. Organizacija tą matant tyli, nariai «sauvališkumais» pasipiktina, pražūdo užsitikėjimą, pradeda abejoti, atšalti, paskelbas leisti ir pasekmėse ateina organizacijos įrimas.

Ypatiškas draugo su draugu susikivirėjimas tuoj pagimdo paskelbas ir organizacija, lyg kad nepermatydama to pasekmių, tyli, leidžiant paskaloms plėtoties. Nė nepamislija apie pašaukimą atsakomybėn paskalas leidžiančius narius. Dar blogiau; tyli matant savo narius sandarbininkais reakcionieriškų laikraščių.*) Gal pasijuokia bei pasipiktinant nusispjauja, matant kaip viens narys kitą narį savos organizacijos besąžiniškai dergia. Europoje tas būtų laikoma už provokaciją, pas mus ir tas leistina, leistina nariams būti sandarbininkais mūsų idejos naikintojų. Leistina nariui be klausimo organizacijos leidimo tą daryti atiduoti kitą narį plėšikų policijos naguosna ir leidžia išplėsti iš ano gal paskutinį skatiką. Ir organizacija, matydama tą betvarkę, rodos, nemato priežasčių jos — stokos disciplinos, nė nepermato dar baisėnių pasekmių.

Kol to neprაrašysime, tol mūsų organizacijos organizmas vis bus apdengtas vočiais ir skauduliais. Tik padarius tvarką organizacijoje, kitas dvasiškas spragas galima bus prašalinti per pašventimą daugiau laiko ir triūso teoretiškiems ir apšvietos reikalams.

*) Pavyzdin „Dagle“.

urie geidžia savo gyve
ba prie bevielinio tele
mi 8 valandų darbo
telegrafas visur pra
ie 10.000 telegrafistų,
ki \$90 mėnesui. Mes
ir visi pabaigusieji pas
l gauti artesnes žinias
tional Telegraph
, Memphis, Tenn., Co
re.

kalas

AI

rašė Aglė.

da «Kovos».

izdelis iš kaimiečių gy
mediją perskaityt bei
q, o tuoj bus prikieta.

IUS SAKANT:

rašykit pas mane.

gas ir zinau kokie vaikai su
daug sergančių perleisti
v Yorko daktaras. Ai esu pa
tik geras daktaras gali p
a:

Malonus Dr. Ho
manai:
Su džiaugsmu p
siučiu savo para
slia ir didelį dėk
mą už išgydym
no vydučių lig
bėrimo kuno, la
kraujo, sutinim

idėjimo blaundose. Dar ka
u, nemažai esu dėkinga
kata, Jos. Turkevich, Old
i Road Canal, Wilmet

u skaitytojan ga

bet vintofas kaip anglis su sp
es prigauti Jums. Neapga

lietuviškai nors ir toli ge

ligas. Greito palaimo, min
žalčiočiamų slaptų lig, ta
su nepageidūjo, kas laisvoti
suprasio, laistimo, dozozi

isada reikia adrenali, m

ORK CITY, N
an. ir Pēt. 7-8.

Clarence S. Darrow.

Prasikaltimai ir Prasikalteliai

Kalba laikyta kaliniams Chicagos kalėjime.

Iš anglų kalbos vertė * * *

(Tąsa.)

Šios šalies dalis tapo apgyvendinta tokiu pat būdu, atgabenant kalinius ant pietinių pakraščių; bet kada jie čia apsibuvo ir galėjo dangintis po visą sausžemį, turėdami progą pragyventi, jie pastoję guodotinais piliečiais, turėdami pragyvenimą patįs per save, taip kaip ir koki-nors kiti piliečiai pasaulyje.

Bet galainiui ainiai Anglijos aristokratų, kurie išsiuntė žmones į Australiją, patėmijo, kad tie tenai pradeda pralobti, tai gi jie nuvyko, kad ir tenai žemę apvaldyti, ką jie ir visados daro, ir jie sutvėrė sindikatus žemės apėmimui ir apvaldė žemę ir joje besirandančius turtus ir tada Australijoje radosi tiek pat daug prasikaltėlių, kiek jų buvo kad Anglijoje. Tas buvo ne todėl, kad žmonės būtų pastoję blogesniais; tas todėl įvyko, kad žemė tapo paimta nuo žmonių.

Kai—kurie jūsų gyvena kaimuose. Tenai dailiau, negu čia. Ir jeigu jūs kada—nors gyvenote ant ūkės, tai suprassite, kad jeigu suleisite gyvulių bandą į aptvertą ganyklą, ir, kaip tik jau nebus kur ganytis, jie šoks per tvorą; bet suleiskite juos į gerą pievą, kur jie turės ganėtinai kar ganytis ir jie bus įstatymų besilaiką gyvuliai iki laiko pabaigai. Su žmogiškuoju gyvuliu yra tas pat, ką ir su kitais gyvuliais, tik dar gal biskelį daugiau. Tie patįs dalykai, kurie ima viršų pas vienus, ima viršų ir pas kitus.

Kiekvienas mėgsta pragyvenimą daryti toje linkmėje, kur mažiausiai yra pasipriešinimo. Apsukrus žmogus, kuris anksčiau pribūna į šalį, mato didelius plotus neapdirbtos žemės. Duokime sau, mūsų turtingieji žmonės dvidešimts penki metai atgal matė, kad Chicago buvo mažas miestas, bet žinojo, kad daugybė žmonių atvyks čia apsigyventų ir jie veikia suprato, kad jeigu jie apims visą žemę aplinkui, tai toliau ji bus labai brangi, tai gi jie visą žemę ir užgrėbė. Jūs negalite žemę valdyti, nes jau kas kims ją visą turi. Turite surasti koki kitą pašaukimą. Anglijoje, Airijoje ir Škotijoje mažiau, kaip penki nuosimčiai gyventojų valdo visą žemę tenai ir žmonės yra priversti apsigyventi ant žemės, nežiūrint kokias išlygas žemvaldis jiems padiktuotų. Jie turi pragyventi, kaip jiems geriausia papuola, tai gi jie ir išauklejo visas šitas įvairias profesijas: išlaužinėjimą į svetimus namus, iškraustinėjimą svetimų kišenių ir kitas tolygas.

Vėla, žmonės suranda įvairius būdus, kaip pralobti. Tie tai yra ligos, kaip ir viskas kitas. Jūs matote, kaip žmonės pralobsta, organizuoja trustus ir uždirba milijonus dolerių ir kas nors igauna ligą ir pradeda tą pat. Jis tą taip pat igauna, kaip žmonės gauna rauples ar jiedrą; ji negalima kaltinti, nes tas yra ore. Jūs rasite žmones spekuliuojančius plačiau, negu jų turtai išneša, nes pinigų įgijimo manija yra juos visiškai apėmusi. Tai paprastai tik liga; nieko daugiau ir nieko kito. Jūs negalite išsisaugoti, kad ją neigauti; vienok žmogus, kuris valdo žemę, turi geresnę progą, kad viršų gauti.

Pažiūrėkite, kas tai yra įstatymai: kada šitie žmonės apvaldo viską, jie sutaiso įstatymus. Jie ne todėl išleidžia įstatymus, kad apsaugoti ką—nors; teismai nėra teisingumo įrankiais; kada jūs byla patenka į teismą, tai labai mažai

būna skirtumo ar jūs prasikaltę, ar nekalti, bet visados bus geriau, jeigu turėsite smarkų advokatą. Bet jūs negalite turėti smarkų advokatą, jei bent turėtumet pinigų. Pirm visoko, ir aplamai paimant, tai tik pinigų klausimas. Tie žmonės, kurie valdo žemę, sutaiso įstatymus, kad apsaugoti, ką jie turi. Jie įtaiso visokeriopas aptvaras apie tą, ką jie turi, ir jie išleidžia įstatymus, kad tie, ką randasi už tvoros iš lauko pusės, nedasigautų į vidų. Po teisybei, tai įstatymai sutaisyti vien tik apsaugojimui žmonių, kurie valdo pasaulį. Jie niekad os nebūdavo sutaisomi arba įvykdinami teisingumo užlaikymui — anė krislelį šiame pasaulyje.

Lai aš aš jums plačiau paaiškįsiu. Paimkite vargingiausią žmogų šiame kambaryje. Jeigu visuomenė būtų suteikusi sistemą teisingumo užlaikymui, vargingiausias šiame kambaryje žmogus būtų turėjęs tokį pat gerą advokatą, kaip ir turtingas, ar gal ne? Kada jūs nueitumet į teismą, jūsų byla būtų taip pat ilgai nagrinėjama ir taip jat rūpestingai atlikta, kaip ir turtingiausio asmens Chicagoje. Jūsų byla netaptų užbaigta į penkioliką arba dvidešimtį minutų, kuomet paima penkioliką dienų, kad išnagrinėti turtingo žmogaus bylą.

Jeigu jūs būtumet turtingi ir praloštumet, jūsų byla gali patekti į apeliavimo teismą. Neturtingas žmogus negali savo bylą paduoti į apeliavimo teismą; jis neturi kuo apmokėti. O paskui į augščiausią teismą ir jeigu ir ten praloštumet, gal galima pasiekti augščiausiąjį Suvienytų Valstijų teismą. Taip, kad jūs pasenę šalite numirti pirmiau, negu pateksite į kalėjimą. Jeigu gi jūs neturtingi, tai labai greitai apsidirba. Beveik žinoma, kad jūs kalti, kitaip jūs ir nepakliūtumet. Kodėl kas—nors turėtų būti kriminališkam teisme, jeigu nebūtų prasikaltę? Jis nebūtų tenai, jeigu galėtų būti kur—nors kitur. Valdininkai neturi laiko visus šituos atsitikimus peržiūrėti. Žmonės, kurie nesiranda kalėjimuose, kurie turi užsidėję bankus, ir stato bažnyčias, bei įrengia kalėjimus, jie neturi laiko ištyrinėti 600 ar 700 kalinių kas metai, kad pažiūrėti, ar jie prasikaltę, ar nekalti. Jeigu teismai būtų įrengti teisingumo palaikymui, žmonės išrinktų ką—nors apgynimui visu šitų prasikaltėlių, ką—nors taip pat smarkų, kaip ir skundėjas, ir suteiktų jam tiek pat daug detektyvų ir tiek pat daug pagelbininkų padėti, ir užmokėtų tiek pat daug pinigų jūsų apgynimui, kaip ir jūsų apskundimui. Męs turime labai gabų vyrą prokuratorium ir jis turi daugelį pagelbininkų, detektyvų ir policistų be galo, ir teisėjų, kad nuteisti — viskas sutaisyta parankiai.

Didesnė mūsų kriminališkų kodeksų dalis susideda iš prasizengimų priešai nuosavybę. Žmonės nusiunčiami į kalėjimus, kadangi jie prasikalto priešai nuosavybę. Tas mažai svarbos turi ar nuceis į kalėjimą vienas, šimtas, ar daugiau žmonių, kurie tenai svisai neturėtų rasti, vis tiek reikia apsaugoti nuosavybę, nes šiame pasaulyje nuosavybė yra svarbesnė už ką—nors kitą.

Kaip tas įvyksta? Tie žmonės, ką turi nuosavybę taip sutaiso įstatymus, kad jie galėtų apsaugoti, ką jie turi. Kada kas—nors prasižengė, tai dar neišeina, kad jis būtų padaręs ką tokio, kas yra bloga iš doros atžvilgio. Žmogus, kuris nėra kalėjime ir kuris neprasikalto, gal būt taipgi siek—tiek padarė. Duokime sau: apimti visas anglis Suvien. Valstijose ir pakelti jų kainą du arba tris dolerius ant tonos, kada tas visai nereikalinga ir tokiu būdu užmušti tūkstančius kūdikių ir nusiųsti tūkstančius žmonių į pavargėlių namus, o dešimtis tūkstančių į kalėjimus, kas kasmetai daroma Suv. Valstijose, tai kur—kas didesnis

i, bet visados bus
Bet jūs negalite
et pinigų. Pirm
klausimas. Tie
us, kad apsaugo-
varas apie tą, ką
ką randasi už
ių. Po teisybei,
ui žmonių, kurie
utaisomi arba i-
ė krislelį šiame

aimkite vargin-
visuomenė būtų
vargingiausias
pat gerą advo-
jūs nueitumet i
rinėjama ir taip
sio asmens Chi-
enkioliką arba
liką dienų, kad

met, jūs būtų
gas žmogus ne-
jis neturi kuo
ir jeigu ir ten
niajį Suvienujų
te numirti pir-
jūs neturtingi,
kad jūs kalti,
ors turėtų būti
ltes? Jis nebū-
Valdininkai
ėti. Žmonės,
sidėję bankus,
jie neturi laiko
d pažiūrėti, ar
būtų įrengti tei-
ors apgynimui
markų, kaip ir
stektyvų ir tiek
tiek pat daug
undimui. Męs
is turi daugelį
alo, ir teisėjų,

lis susideda iš
nusiunčiami i
osavybę. Tas
as, šimtas, ar
ėtų rasti, vis
pasaulyje nuo-

ari nuosavybę
goti, ką jie tu-
išeina, kad jis
ros atžvilgio.
ikalto, gal būt
imti visas ang-
u arba tris do-
ir tokiu būdu
kstančius žmo-
ių į kalėjimus,
r-kas didesnis

prasikaltimas, negu visi besėdintieji kalėjimuose galėjo papildyti, o vienok įstatymai jų nenubaudžia. Kodėl? Kadangi žmonės, kurie valdo žemę, sutaiso įstatymus. Jeigu man ir jums būtų leista sutaisyti įstatymai, tai pirmas dalykas, ką mes padarytume, būtų nubauti žmones, kurie bando visą žemę apvaldyti. Gamta pagamino angliš žemės viduriuose taip pat dėl manęs, kaip ir dėl jų ir gamta pagamino mūsų lygumas kviečių auginimui taip pat dėl manęs, kaip ir dėl jų, o čia didžiųjų geležinkelių kompanijos ateina ir juos sau apsitveria.

Didžiausia dalis prasikaltimų, už kuriuos žmonės prastai nubaudžiami, tai vis prasikaltimai priešai nuosavybę. Būna šiek-tiek ypatingų prasižengimų, kaip užmušėjstės, bet tokių nedaug. Daugiausia prasižengimai papildomi būna prieš nuosavybę. Jeigu tie nubaudimai teisingi, kriminalistams vertėtų turėti gana apšėiai nuosavybės. Kaip daug pinigų rasite šitame būryje? O vis gi jūs visi čia pakliuvote už prasikaltimus priešai nuosavybę. Mūsų miesto paežerės gyventojai jokio prasikaltimo nepapildė, bet jie turi taip daug nuosavybės, kad jie visiškai nežino, ką su ja daryti. Labai aišku, kodėl šie žmonės niekuo neprasižengia priešai nuosavybę; jie patys sutaiso įstatymus, o todėl ir nereikalauja juos peržengti. O jei jūs norite šiek-tiek nuosavybės įgauti, tai turite peržengti tosios lošos padavadijimus. Aš nežinau, ant kiek kiti jūsų galėsite turėti gerą progą pralobti nešiojant plytas po dvyliką valandų kas diena ir gaunant už tai vieną dolerį. Vietoj, kad laikytis tos puikios, lengvos profesijos, jūs esate plėšikais. Jeigu jums būtų buvusi duota progą pastoti bankierium, jūs greičiau būtumet to ėmęsi. Gal kai-kurie jūsų būtumet turėję progą kaipo atsukinėtojai šynų, paleidžiant traukinius nuo vieno kelio ant kito, kur jūs žinote, kad sulyg statistikos, negalite gyventi ilgiau kaip septynis metus, užlaikant visus savo narius čielybėje, ir jūs galite gauti penkiasdešimtis, arba septyniasdešimtis dolerių mėnesiui už tai, kad jūs taip savo gyvastį išstatote, ir vietoje, kad imtis tokio pelningo užsiėmimo, jūs geriau velyjate būti vagiliais, ar kuomi-nors tokiu, kaip tie. Daugelis jūs tą pasirinko. Aš nežinau kurio aš stverčiau-si, jeigu būčiau prispirtas tokiu būdu pasirinkti. Man pasisekė lengviau pasirinkti.

Aš užtikrinu, kad paimsiu iš šito kalėjimo, ar iš kokio nors kalėjimo pasaulyje, penkis šimtus žmonių, ką yra didžiausiais kriminalistais ir įstatymų peržengėjais, ką galėję į kalėjimą patekti, ir aš nueisiu į aršiausiąją mūsų miesto dalį ir paimsiu penkis šimtus kuolabjausiai paniekintų paleistuvių, ir nuvyksiu kur-nors, kur gana yra žemės ir duosiu jiems progą pragyventi ir jie bus taip pat geri, kaip ir kiti paprastieji žmonės visuomenėje.

Yra vaistai nuo tokių apystovų, kokias mes matome čia. Pasaulis kada-nors juos suras, arba jeigu ir suranda, tai nenori jų panaudoti. Jūs galite išleisti įstatymus, baudžiančius mirčia kiekvieną plėšiką, bet tas jokios atmainos nepadarys. Plėšikai vis tiek atsiras. Anglijoje buvo tokis tarpas, kada šimtas įvairių prasižengimų buvo baudžiama mirčia, bet tas jokios atmainos nepadare. Anglijos žmonės, ir patys nenorėdami tikėti, pamatė, kad taip greit, kaip jie panaikindavo aštirus nubaudimus, ir kad taip greit, kaip jie panaikino baudimą mirčia, prasižengimai sumažėdavo, vietoje kad labiau prasiplatinti, kaip buvo laukiama; tai yra, kad kuom mažesni nubaudimai, tuomi mažiau prasižengimų.

Korimai žmonių mūsų kalėjimuose nė kiek neapstabdo

užmušėjstes. Jie tik užmušėjų pridėba.

Tai tokia buvo pasaulio istorija. Gana lengva permatyti, kaip prašalinti tie dalykai, katruos mes vadiname prasikaltimais. Vienok ne taip lengva tą atlikti. Aš jums pasakysiu, kaip tą galima įvykdyti. Tą galima įvykdyti, jeigu žmonėms suteiksime progą pragyventi, — panaikinant ypatingas privilegijas. Tol, kol didieji kriminalistai gali apimti žemės plotus su anglimis, kol didieji kriminalistai gali valdyti miesto dūmą ir užgrėbti viešas gatves tramvajams, užgrėbti žiburius, tas tūkstančius neturtingų žmonių sukimš į kalėjimus. Tol, kol tūliems žmonėms bus leista sumonopolizuoti visą žemę, kad jie galėtų priversti kitus gyventi prie tokių sąlygų, kokias jie teikiasi pasiūlyti, jums bus likta pakliūti į kalėjimus.

Vienatinis pasaulyje būdas panaikinimui prasikaltimų ir prasikaltėlių, tai panaikinti didžiuosius ir mažuosius drauge. Padarykite lygias sąlygas gyvenime. Duokite žmonėms progą pragyventi. Panaikinkite teises privatiškai valdyti žemę, panaikinkite monopolius, lai pasaulis iš draugės išdirba viską, lai iš draugės dalinasi visais gyvenime naudingais daiktais. Nė vienas neis vogti, jeigu jis galės ką gauti sau lengvesniu būdu. Nė vienas neis apiplėšti svetimus namus, kada jis turės visko pilna savo namuose. Jokia mergelė neis uždarbiauti besivalkiojant gatvėmis, kada ji bus gana gerai aprūpinta namieje.

Žmogus, kuris turi dirbtuvę, kur darbininkės labai išnaudojamos, ar vieną mūsų didžiųjų pardavyklų, gali ir nekaltinti save už tą stovį, kokiame randasi pas jį dirbančios merginos, bet kada jis joms moka po penkis dolerius, tris dolerius ir du doleriu savaitei, aš stebiuosi iš kur, jis mano, jos turėtų gauti daugiau pinigų, kad galėtų pragyventi. Tik lygybė gali išgydyti tokį dalyką stovį. Kalėjimų suvisai neturėtų būti. Jie visai to neatsiekia, ką manoma per juos atsiekti. Jeigu juos visiškai panaikintumet, prasikaltėlių nė kiek daugiau nebūtų, kiek jų dabar kad yra. Jie nė vieną neįbaugina. Jie yra naodsytasakas ant civilizacijos, kokia ji ten nebūtų, ir kalėjimai tai aiškūs prirodymai, jogei stoka meilės artymo žmonėms, kurie nėra kalėjimuose, kurie stato kalėjimus ir prekmša juos savo godumo aukomis.

Koks gal buti vaistas nuo neturto?

Nereikalinga yra žmonėms dirbti tiek, kad pridirbti produktų daugiau, negu suvartoti galima, bet reikalinga yra sutaisyti tokią tvarką, kad a-muo, kuris savo teisingu triusu, savo rankomis ar protu pagamino produktą, galėtų būti pilnuo jo triuso vaisiaus savininku. Tuomet negalėtų but neturtingi ir turtuoliai, nes nieks kito triuso vaisių negalėtų prisisevinti ir sukrauci sau turtus. Kitaip sakant reikalingos yra teisės, idant kiekvienas turėtų teisę pilnai naudoti savo pagamintą produktą arba lygiai pasidalyti, triuso vaisiais, kuriuos šiandieninė tvarkoj sugrobiu parazitai, atiduodami pagamintojui tik tokią dalelę, kad galėtų užlaikyti darbo spėką. Vien tik per panaikinimą privatiškos įrankių nuosavybės, galima prašalinti tą piktadaršką darbą—žmonių atpiplėšinėjimą per tuos, kurie tur teisę pasakyti, jog darbo įrankiai yra jų nuosavybe ir už tat visas pelnas turi jiems likti.

Taip ilgai pakol darbo žmonės, kurie sutveria turtus gaus iš savo pagamintų turtų tik mažą dalelę, o valdytojai arba savininkai įrankių susižarstinės sau visą naudą, taip ilgai milijonai darbo žmonių kentės skriaudą ir nedateklus. Kaip ilgai bus klesos, kurios privalo ir klesos tuos privalumus įsakančios diduomenei, taip ilgai turi būti alginė vergija. Ši paskutinė sąlyga yra pamatu kapitalizmo, arba taip pasakysime devyniolikto metšimčio individualizmas, kurį Dr. Lyman Abbott, pažymi kaipp organizuotą egoizmą.

Tuli neprotaujanti žmonės pasakoja, kad privatiška kapitalo nuosavybė butinai yra reikalinga, kad kapitalas neštų naudą draugijai, duodant užsiėmimą ir pragyvenimą, ir kad negalima apturėti triuso vaisių tiesioginiai ar ne tiesioginiai pilnoj vertybėj. Negalima! Taip buvo su gariniu lokomatyvu prieš 76 metus, telefonu prieš 31 metus ir bevieliniu telegrafu prieš 16 metų, vienok naujos mechaniškos metodos tapo įveidintos ir greit padarė visus šituos dalykus galimais; ir socialistai nurodo kaip įvedimas naujų industrijinų metodų daleidžia teisingai tvarkyti, idant turtas lygiai, proporcionališkai butų išdalijamas naudai jo bei jos, kuris bei kuri tą turtą pagamina, t. y. kad kiekvienas atsimtų teisingai tą dalį savo triuso vaisių, kokią pagamino savo triusu. Šita metoda tik tegali panaikinti neturtą tarpe dirbančiųjų, išskiriant tą, kurį visuomenė ar žmonės savo valia užsitrauktų. Jeigu šito negalima įvykdyti artimamjam rytojuje, tai vien tik žmonių nesusipratimui pasidėkavoti reikia. O tas susipratimas negali atsirasti jeigu jis nebus skleidžiamas tarpe žmonių. Taigi priedermė puola ant tavęs skaitytoju, kad ir tu, kuris jauti neteisę ir skriaudas, prisidėtumiai prie to skleidimo.

Prof. Zueblin, kuris dabar atsisakęs nuo vietos iš Chicago Universiteto, sako: «Nieks kitas taip nežemina žmogų, kaip nežinysta, kas tai yra socializmas. Nėra nieko kito, kas atvaizdintų taip spindantį reginį prieš mumis, kaip socializmas. Jis yra didžiausiu labu ir didžiausiu nelabumu supraske senos tvarkos šalininkams, vert.), koks kada-nors prieš žmoniją stojos.

Taip, socializmą reikia pažinti. Pažinti jį nuodugnai ir suprasti, kam jis yra negeistinu. Todėl reikia skaityti ir šviesties ir savo supratimą kitiems perduoti.

Dėl supratimo nelygumo turto padalijime šiandien, privesiu čia statistišką tobylių kiek daikto išdirbimas atsieina ir kiek už jį turi mokėti suvartotojas, o kiek gauna už padarymą jo darbininkas. Gal iš to bus lengviau suprasti tą teisybę, kad socialistai sakydami, jog dirbant visiems ir tik po 3-4 valandas į dieną, galima užtikrinti kiekvienam žmogui pakakinimą visų jo gyvenimo reikalų ir prašalinti visokį neturtą. Bus čia tik mažas pavyzdys, bet panašiai yra visoj industrijoj. Reikia taipgi suprasti, kad šiandien prie pagerintų mašinų ir darbo padalijimo, kuomet vieną kokį-nors daiktą išdirba ne vienas žmogus, bet tik vianą katrą-nors to daikto dalelę, darbu einant, taip sakant, per rankas prie pagalbos techn. šku palengvinimų, darbas atsilieka labai greit, o todėl ir vertybė to daikto suvartoja mažiau laiko, dėlto negal buti brangiai suvartotojui parduodama.

Produkto rūšys.

	Suvartotas laikas.		Padirbimo lėšos.		Pard. kaina.	
	Valandos,	minutės.	Dol. Cent.	Dol. Cent.	Dol. Cent.	Dol. Cent.
1) Lovos dratinės dugnas, 12 svarų,	48		— 17		2.	50.
2) Lovos rėmai, kieto medžio,	3	25	— 50		12	50.
3) Plytų padrbtas 1 tukst.	7	29	1	17	7	—
4) Šluotos, N. 2, 1 tuzinas,	1	30	— 27		3	—
5) Lengvas vežimelis,	39	8	8	10	50	—
6) Sviesto 100 svarų,	2	30	— 36		25	—
7) Divono 100 mastų,	32	24	6	34	95	—
8) Krėslų 1 tuzinas	7	56	1	22	12	—
9) Surio 100 svarų,	1	5	— 17		15	50
10) Anglių 1 tonas,	1	55	— 42		3	—
11) Surdotas,	13	48	2	62	18	—
12) Kavos, 2 kvortos-1 grosas	6	56	1	87	36	—
13) Šukos iaginės 1 grosas	12	29	1	77	28	—
14) Vatos 100 svarų,	7	48	— 79		10	—
15) Puodukų 1 grosas	2	10	— 41		7	—
16) Kamoda, arzuolo šulais,	24	—	4	—	40	—
17) Kepimui stotkai 1 grosas,	3	50		80	28	—
18) Audeklo 100 mastų,	14	32	1	10	12	—
19) Kepurių 1 tuzinas,	13	54	2	82	30	—
20) Moteriš. kepurių 1 tuzinas,	7	20	1	98	36	—
21) Šieno pagami. 100 svarų,	1	6	— 13		1	—
22) Sofa, arzuolo rėmais,	3	45	— 66		12	—
23) Lentų pušinių 1000 pėdų,	2	43	— 53		40	—

Taigi ši statistika parodo kaip daug kart braugiau yra parduodami daiktai, negu kad lėšavo jų padirbimas. Kas paima tuos pinigus arba pridedamąjį daikto vertę?

Mokinys.

Ar darbininkas gali naudotis iš laisvės?

Pavišutiniai žiurint į gyvenimo apsiereiškimus, tai išrodo, kad Suvienytose Valstijose, Francijoje, Anglijoje ir kitose «laisvose» šalyse, darbininkai naudojami pilna laisve, kokia tik žmogui yra reikalinga.

Ir ištikro rodosi, kad galima kalbėti ir rašyti ką tik nori. Čia stovėti mieste ant bile gatvės kampo. Nėra rodosi, nė cenzoro, kuris peržiurintų tavo rankraštį ir pataisytų raudonai, kad ženklintų, jog rankraštis negalima spausdinti. Rodosi, kad ir teismai tose šalyse turi but teisingi, nes jie daugiausiai yra renkami per žmones arba susidedanti iš pačios laudies ir prisiegdintų teisėjų. O jeigu tik ten pabandytum kokiam-nors buržui arba šiaip darbininkų priešui pasakyti, kad vienok darbininkas neturi tų visų augščiau paminėtų laisvių, tuomet gautum bepročio vardą. Pagalios ir patį darbininkai mažai teatreikia atydos į tat, kad jiems daugiau tos laisvės priguli pagal vardą, negu ištikrųjų. O nelaimė tame, kad darbininkai (nesusipratūsiai turi mintyje, bet tą patį galima prilyginti ir prie mažai susipratusių darbininkų), kuomet jiems šiaip taip galima gyvenimą vesti, nesinaudoja ir pagalios jiems nėra reikalinga laisvė susirinkimo, žodžio, spaudos ir tt..

Tiktai tada, kuomet laikai blogi ir kapitalistai savo išnaudojeme eina tiek toli, kad darbininkam nepalieka ant pra

Šios. Parda. kaina.	Cent.	Dol. Cent.
17	2	50.
50	12	50.
17	7	—
27	3	—
0	50	—
16	25	—
14	95	—
22	12	—
7	15	50
12	3	—
12	18	—
17	36	—
7	28	—
9	10	—
1	7	—
—	40	—
0	28	—
0	12	—
32	30	—
98	36	—
3	1	—
16	12	—
3	40	—

braugiau yra
bimas. Kas
ė?
Mokiny.

gyvenimo to, ką kapitalistai jiems duoda, tada tos laisvės yra reikalingos bei reikalaujamos ir per nesusipratusius darbininkus. Ir kuomet darbininkas bėdos prisipintas išaina streikan, idant iškovoti ką-nors dėl pagerinimo savo buvio, tada jau jam butinai reikalinga laisvė žodžio, spaudos, susirinkimų ir teisingi per pačius žmones rinktų teisėjų nuosprendžiai.

Tada darbininkams reikalinga laisvė žodžio, idant būtų galima laisvai pasakyti savo draugams apie visas kapitalistų niekšystes.

Tada darbininkams reikalinga laisvė spaudos, idant būtų galima aiškiai ir drąsiai, be baimės, priklausius prie gėdos stulpo visus kapitalisto darbus ir darbelius, apskelbti plačiai liaudžiai, gyvenančiai kituose miestuose ir šalyse.

Tada darbininkams reikalinga laisvė susirinkimo, idant suejus būtų galima išdirbti plenus, kaip kovoti prieš kapitalistų nuozmų išmaudojimą ir jų rankbernių policijos bei teisimo neteisingus ir begėdiškus nuosprendžius bei užsipuldinėjimus.

Tada darbininkams reikalinga teisingas teismas, idant būtų galima gauti nors kokią teisybę teisme kovoje prieš kapitalistus.

Bet darbininkai visas tās laisves tik tuomet turi, kad jie gyvenimu maž-daug užganėdinti ir visą aprūpinimą savo gyvenimo pavedę savo išnaudotojams kapitalistams, kurie arba kurių tarnai, pavyzdin šiandien, daro įstatymus, juos įvykdi-na gyveniman, baudžia už tų įstatymų peržengimą arba nepildymą. Tada darbininkai ir turi visas laisves, bet jos neturi jokios reikšmės, nes nėra naudojama gyvenime. Kada nesusipratusių darbininkų minia yra pavalgis, tuomet ji nereikalauja jokių žinių bei pranešimų apie darbininkus, kovojančius kitose šalyse.

Ir pagalios patį išnaudotojai neranda reikalingu varžyti tų visų laisvių, kuomet jų panaudojimas gyvenime nėra niekam niekuo pavojingas kapitalistams. Tiktai tada bile darbininkas gali vaikščioti kur nori gatve ir stovėti ant bile gatvės kampo. Bet laike streiko, jau nedrįsti per penkis arba dešimtis skersgatvių prisartiinti prie streikuojančios dirbtuvės arba kur-nors arti kokios vietos sustoti ant keliatos sekundų ir apsidairyti dėl tau reikalingo namo nusamdymo. Nė jausti nejausi, kaip tokiame stovyje atsidursi kapitalistų labdary bės name-kalėjime ant keliatos dienų, kaip kur ir ant savaičių «už stovėjimą ir bandymą patirti kaip geriau būtų galima išnaikinti kapitalisto dirbtuvę».

Kuomet viskas gerai, tuomet gali prie dirbtuvės vartų arba jos apilinkėje bile su draugu kalbėti ir naudotis laisve žodžio taip, kaip nori. Bet kada streikas, tada saugokis kur nors arti dirbtuvės sustojęs užklaust ko-nors, ar ta ypata jums negalėtų rodą duoti, kaip surasti tokią ir tokią gatvę ir tokį numerį. Nebusi paspėjęs ačių pasakyti už suteiktą rodą gerai velijančiam žmogui, kaip prie tavęs pribėgs jau keliatas tvarkadarių-policių ir pasakys:— «varde įstatymų mes suareštuojame jums už stabdymą žmonių ant gatvės ir agitavimą nuo ėjimo dirbti į streikuojančią dirbtuvę už streklaužį». O jau bandyti ką-nors tiems kapitalisto bernams pa-

aiškinti apie dalykų tikrąjį stovį nėra ko, nes tai būtų tik tuščias bėrimas žirnių į sieną.

Kada viskas gerai, tada galima viską daryti, bet kad kokios-nors laisvės naudojimas per darbininkus išrodo kapitalistams pavojingu, tuomet tuojaus vardan įstatymų, konstitucijos, privatiškos ypotos ir jos nuosavybės nepaliečiamybės ir kasžin-keno dar vardu yra apskelbiama tokia ir tokia laisvė už kenksmingą «žmonijos» progresui (skaityk «neaprobežiuotam kapitalistų išnaudojimui») ir nevalia ja naudotis.

Visada ir visur, kada ir kur tik kapitalizmas savo išnaudojimą nori palaikyti neaprobežiuotu, visos tos «žmoniškos teisės», kuriomis buržuazijos laikraštija ir politikieriai taip giriasi,— dingsta. Nuo darbininkų jos atimamos ir darbininkai lieka be jų, kaip ir visada: mat kuomet tų laisvių nereikia, tada jās kapitalistai ir buržuazija duoda, bet visi darbininkai nemoka dar pasinaudoti iš to, o kada tos laisvės reikalingos, tada jos yra atimamos nuo jų.

Taigi, tų elementariškų, kiekvienam žmogui reikalingų, laisvių nebutų galima nuo darbininkų niekad atimti, nė susiaurinti jų naudojimo gyvenime, tai visų socialistų pereiga yra platinti klesinį susipratimą tarpe nesusipratusių darbininkų nurodant, kad darbininkams su jų išnaudotojais, niekad negalima santaikoj gyventi taip, kad darbininkai nebutų išnaudojami ir skriaudžiami, kad darbininkai niekad neturi įtikėti tiems taip gražiai skambantiems buržuazijos laisvės žodžiams. Laisvė kokia ir nebutų, visada nieko nereiškia, jei ją negalima naudotis ištikrųjų. Laisvė tik tuomet nėra tuščiu žodžiu, kuomet ja ištikro galima naudotis. Prie to įgijimo, kokios-nors laisvės, darbininkų klesos pavergėjų ir išnaudotojų, visada brangiai prekiuoja darbininkams ir retai be kuo jo praliejimo galima ką-nors gauti. Todėl mums reikia but ant tiek susipratusiems ir suorganizuotiems, kad mes ant visados gelėtume jās turėti. O tų laisvių, be kurių negalima būtų egzistuoti visai, jei neuori pavirsti į nespriešinantį vergą, tik tuomet neatims niekas iš darbininkų, kada darbininkai žinosime kaip jas naudoti, tuomet darbininkai ir žinosime kaip jas apginti.

L. F. d' M. R.

Kaip dalykai stovi Ispanijoje.

Portugalijoje pasekmingai įvykus revoliucijai, visų akis tuomi labiau tapo atkreiptos ant Ispanijos, kur nuo seniau varoma gana veikli agitacija, kad šalyje įvezdinti daugelį reformų, viską pastatyti ant visai kitokių pamatų. Taigi verta arčiau prisiziūrėti tenai beemančiam bruzdėjimui bei viešpataujančioms sąlygoms, kad geriau galėtume suprasti galimus įvykti atsitikimus.

Pats branduolys viso bruzdėjimo bei kovojimo Ispanijoje, kaip ir kitose šalyse, tai kovojimas skriaudžiamųjų priešai pasiturinčius, priešai nuosavybę.

Ispanijoje tas kovojimas vedamas iš trijų pusių, taip sakant, pasidalinęs į tris grupas. Konservatyvai ir klerikalai padaro vieną grupą, nes tenai konservatyvas visada būna klerikalas, o klerikalas visados yra konservatyvas ir jie nori, kad kunigiją nekliudyti, paliekant kaip ji bebuvu iki šiol. Jie visi, žinoma, karalystės šalininkai, bet jeigu karalius Alfonso laikysis dabartinės

programos kišimosi į kunigijos privilegijas, tai jie greičiau pritarė tam, kad jį prašalinti, ir sostą atiduoti karlistų partijos sosto pretendentui Don Jaime, kuris tvirtina, kad Ispanijos sostas jam priklauso. Kunigija kupinai pasitiki, Jaime būsiąs ištikimu jai, nes kaslink to, tai jis jau labai gerai žinomas.

Antroji grupa susideda iš liberalų. Jie taip pat karalystės šalininkai, bet mano, kad kunigija turi per daug valdžios ir galybės Ispanijoje ir jie nori, kad tas taptų susiaurinta ir apribuota.

Trečioji grupa, tai radikališkosios partijos: respublikonai, socialistai, anarchistai, amatinukų unijos, masonai ir Catalonijoje separatistai; visos partijos, žinoma, dalijasi ant mažesnių frakcijų. Jos visos nori, kad tikėjimo reikalus visiškai atskirti nuo valstybės, kaip kad yra, duokime sau, Suv. Valstijoje; kad valstija sukonskiskuotų bažnytinius turtus, kad nešelpėtų bažnyčias ir kunigiją, kad visokeriopas zokonus ir tikėjimiškas brolijas visiškai išvytų iš Ispanijos, taip, kaip prieš keliatą metų kad Francūzija yra išvijusi. Didesnė jų dalis nori, kad būtų įvestas respublikoniškas valdymo būdas. Čia dar reikia paminėti, kad separatistai Catalonijos provincijose nori atsiskirti nuo Ispanijos, kaip skirtinga tauta ir valstija.

Sukilimai labai greit gali tenai įvykti. Dabartinis ministerių pirmininkas Canalejas (sk. Kanalehas) gal ir pataikys patarti karaliui laikyties dabartinės pasiryžimų programos: susiaurinti kunigijos galybę, ką toji matydama, be abejonės, puls remti Don Jaime'ą ir stengsis iš visų pastangų, kad kitą valdoną Ispanijai įbrukti.

Arba karalius, kuris dar visgi gerokai yra kunigijos įtekmėj ir visai nėra entuzijastišku parėmėju programos, kad kunigijos teises susiaurinti, gali prašalinti ministerių pirmininką ir į jo vietą paskirti kokį konservatyvą. Jeigu taip dalykai virstų, tada antiklerikalai sukils ir bandys respubliką įsteigti.

Dabartinio ministerių pirmininko programa tai, kad visokeriopos bažnytinės įstaigos būtų pavestos civiliškiems šalies įstatymams, kad būtų apmokėsčiuotos, apribuoti, kad nebūtų tiek daug visokeriopų vienuolių, kad būtų suteikta laisvė ir kitiems tikėjimams, apart katalikiško.

Iš šalies žiūrint gali atrodyti, kad tai kova tarp Ispanijos valdžios ir popiežijos, bet po teisybei, tai visai taip nėra. Ispanijos kunigija visados buvo labai nepriegulminga nuo Vatikano globos. Kada ji ir popiežija už ką nors nesusitaikydavo, ji visados pasipriešindavo popiežiui, ir visados taip padarydavo, kaip jai, bei jos vietiniams reikalams būdavo geriau. Taip ir dabar yra, kad kardinolu Merry del Val ir Vives y Toto, abu ispanu, ir tipišku Ispanijos kunigijos atstovu, turi neišsakomą įtekmę į popiežių Pijų X ir tik per jūdviejų rūpestį popiežius taip užstoja Ispanijos kunigiją. Daugelis kardinolų visai priešingi tokiai popiežijos politikai, manydami, kad Vatikanui tenai visai nevertėjo įsikišti, bet jeigu popiežius ir nebūtų laikęsis išvien su jais, dabartinė kova būtų vistiek ėjusi savo keliu. Jei pareitų reikalas, Ispanijos kunigija kovos ir priešai savo valdžią ir sykiu priešai popiežių.

Seniau laikraščiai garsino, kad kardinolui Merry del Val, popiežijos užsienio reikalų vedėjui, labai nesmagu, jogei taip virto reikalai tarp popiežijos ir jo gimtinės šalies ir būk manęs nuo savo vietos atsakyti, bet kiti laikraščiai, patyrę reikalus giliau sako, kad reikalai tarp popiežijos ir Vatikano randasi ten, iki kur Merry del Val juos davedė. Jis, kaip Ispanijos kunigijos atstovas, mano, kad kunigijos galybę ir privilegijas reikia užlaikyti, kokiais keliais tik galima ir jam patariant popiežius neapsiėmė pritari pirmininko Canalejas sumanytiems kunigijos teisių apribavimams.

Jeigu kardinolas atsakytų nuo savo vietos, tai bus tik todėl, jei popiežius nusileis Ispanijos valdžiai, o ne todėl, kad tarp jo šalies ir popiežijos kilo nesutikimai. Pačioj Romoje daugelis prisilaikė tos nuomonės, kad popiežius galainiui turės nusileisti, nuro-

dydami, kad net daugelis kardinolų mano, jogei Vatikanas tik savo reikalams kenkia, taip griežtai besipriešindamas Ispanijos valdžiai.

Taip pat nė tikėjimo reikalai nėra priežastimi niuimosi kunigijos su valdžia. Ispanai daugiausia katalikai ir tokiais jie pasiliks, nepaisant, kaip nesutikimai kunigijos su valdžia užsibaigtų. Taigi kunigija sujudo taip smarkiai kovoti ne todėl, kad ji baimintųsi prastoti savo įtekmę į žmones. Dalykas tame, kad, Ispanijos kunigiją, paėmus aplamai, tai stipriausioji pasaulyje komercijiškoji organizacija. Kupinai visas trečdalis šalies turtų randasi kunigijos rankose.

Vargiai rasite kokią nors pramonės šaką, kurios geroka dalis nebūtų kunigijos rankose. Gana paminėti kasykles, visokeriopas dirbtuves, užlaikymą garlaivių linijų, kad matyti, kaip kunigija plačiai viską apėnusi. Viename tik Barcelonos mieste randasi 259 «įstaigų», kaip ispanai vadina visokeriopas išdirbystės vietas, kunigijos kontroliuojamų, o visos tik ir rūpinasi tuo, kad kitiems žmonėms, užsiimantiems tuomi, daryti konkurenciją. Vienuolių ir įvairių tikėjimiškų brolijų nariai atlieka beveik visą darbą tokiose kunigijai priklausančiose vietose, tai žinoma, kad darbo žmonėms daug kenkia. Jie mokesčių jokių nemoka, taigi galima numanyti, kad visi kiti gyventojai sunkiai apmokėsčiuoti ir tas dar tuomi labiau apsunkina lenktyniavimąsi su kunigijos kontroliuojamomis dirbtuvėmis. O apart to lygiai dešimtą dalį visų šalyje surenkamų mokesčių valdžia išmoka kunigijos palaikymui. Dabar lengvai suprasime, kodėl kunigija taip su pasiryžimu kovoja, kad viskas pasiliktų, kaip buvo iki šiol.

Bet visa šalis atsirado tokiam padėjime, kur žmonėms būtina reikia pagelbėti, o jei ne, tai jie turi badauti. Tris pesetas, arba 54 centai, tai skaitoma didelė alga išsilavinusiam darbininkui. Streikuojantieji kalnakasiai iš Bilbao gaudavo prieš sustreikavimą po 45c dienai. Paprastas darbininkas gauna apie 27c. O pragyvenimas Ispanijoje nėra taip labai pigus.

Amerikos laikraščių tūlas korespondentas taip aprašo savo įspūdžius: «Aš nunykykau į Ispaniją, turėdamas Londone ir Paryžiuje įvairių partijų vadovų šalininkų rekomendacijas. Prie jų gana lengvai priėjau, jie suteikė man daugelį jiems prieinamų žinių, bet neapsiėmė kalbėti apie dabartinius reikalus ar išreikšti savo nuomones. Tokie dalykai pavojingi Ispanijoje: už tą gana daug būna sušaudymų. Rods, tas gali ir ne tuojau įvykti, bet tokių dalykų tenai neužmiršta ir niekadoms negali žinoti, kada susilauksi atlyginimą pavidale švino gabalelių. Francisco Ferrer tapo sušaudytas ne už ką tokio, ką jis būtų padaręs, bet už dalykus, ką jis parašė ar pasakė daug seniau.

«Kaip sunku Alfonso karalystėje gyventi, geriausiai galima matyti iš atsitikimo su Antonio Fabra Ribas, gerai žinomu laikraštiniu, dabar gyvenančiu Paryžiuje. Kada reakcionieriai dasigavo prie valdžios, ministerių pirmininku esant Maurai, Ribas tapo kariško teismo pasmerktas myriop, bet pasisekė pabėgti iš kalėjimo ir į užsienį. Dabartinis pirmininkas Canalejas mano, kad jis buvęs nuteistas neteisingai ir pranešė jam, kad galis sugrįžti į savo šalį, kada tiktai panorės. Ribas ir labai malonėtu, bet baimijasi, kad valdžia vėl nepatektų reakcionierių rankosna, nes jis gana gerai žino, kad tada pirmesnysis nuosprendis taptų išpildytas be jokių ceremonijų.

«Tau paprastai pasako, kad «pavojinga», jeigu nori, kad kokia nors augščiau stovinti ypata viešai išreikštų savo nuomonę, ypačingai kiek radikališkesnę. Lengva suprasti, kaip ten dalykai stovi».

(Užbaiga seka)

Marija Konopnicka.

Ar jie svajoja.

Argi gi šitos galvos kuomet-nors svajoja,
Nulenktosios sunkaus rūpesčių vainiko,
Kuris lyg erškėtis jas apvainikuoja, —

Ar viltis jiems yr čia?

Argi tas miglotas jų akis apšviečia
Kuomet-nors didžiojo žydinio kibirkštis,
Ką dvasias sušildo, į ateitį kviečia, —

Ar viltis jiems yr čia?

Argi tosios rankos, prie triušo prikaltos,
Kuomet-nors pakyla, vedamos ilgėsio
Linkui, kur žmonijos idealų baltas

Stov' sostas iškeltas!

Argi tie vargdieniai, ką dulkėmis kvėpuoja,
Nublankę užmiega prie svetimų staklių;
Ir tie, ką lušnose purvuose alsuoja, —

Ar jie jie svajoja?

Ar girdi jie kuomet valandoj ramybės
Atbalsius dvelkimo, ką paeilui seka
Bei pašnabzdas tylas Idėjos Lygybės,
Gimimo slaptybės!

Argi apyukimo leduose sušalę,
Jie jaučia tą liepsną broliškosios meilės,
Ką ateities dėlei dvasias ir valią

Sujungti tur galę!

Argi tie, įrėmę žemėn kaktą kietai,
Dunksenimu savo verčia jają ristici;
Ir ar milijone mato savo vietą

Mintis išveldėta!

Suvargusios dvasios, ir kurios alpuoja,
Ar tiki, kad ūkai galainiui išnyksią?
Ar mato tas dienas saulinę šviesoję?

Ar jos gi svajoja?

Jeigu ne — platesnę ugnevietę kraukim,
Lai šilos ir šviesos sustiprėja spēkos!
Broliškuoju glėbiu savep juos pritraukim —

Apsišilti šaukim!

Jeigu ne — augščiau gi vėliavas iškelkim,
Lai vargšas pamato mus kovą prieš tamsą,
Aušrinę rodant, garsiau jiems skelbkim,

Spėkas sutelkkim!

J.B.S.

MIRTIES VALSTIJOJ.

Pagal J. Liesno 'a, pateike — Barabošius.

Ji gulėjo. Kaip per tą laiką slinko jos gyvenimo dienos — nežinau. Nes prie jos pasilikti nebuvo galima: reikė jo dirbti. Bado šmėkla gąsdino. Aš labiau rupinausi apie ją, negu apie save. Mano akyse visada stovėjo jos paveiklas... Meili, nuliudusi, ji, rodosi, stovi ir tylėdama į mane žiuri... Sugrįžęs nuo darbo, aš tankiai parplūdavau prieš ją ant kelių ir sumišimo perimtas šnabzdėdavau:

— Rajisa... Rajisyt...

Daugiau nesakydavau nieko: bijodavau. Ji su malonu mu pažvelgdavo į mane ir glamonėdavo mano plaukus, barzdą tyliai meilės pilna. Kalbėdavo mažai. Bet sykį staiga

pradėjo sunkiai alsuoti, vartytis po lovą ir perimta baimės su šuko:

— Aš gyventi!... gyventi!... gyventi noriu!

Aš pribėgau prie jos ir meldžiau nusiraminti. Ji paėmė mano ranką, įsmeigė savo malonias akis į mane ir po ilgam tēmijimui, rimtai pratara:

— Tu neturi tiesos gyventi: mudviem vienas kunas ir viena siela... Mudu privalova eiti sykiu... Ar tu supranti, a?

Už savaitės jos nebuvo: nuėjo ten, kur jau nebeviešpatauja žmogaus protas.

Neapsakysiu ką pergyvenau — mano žaizdos per daug gilios ir mažiausi dalykai gimdo neapsakomus skausmus. Viena tik galiu sakyti: Rajisos vietoj gulėjo lavonas ir mano padėjimas buvo toks — pat, koks buvo keletą metų atgal, kada pakliuvau į kalėjimą.

IV.

Nėra nieko pastovaus žmogaus gyvenime. Kai kada pasirodo laimė, bet nespėjai apsidžiaugti, ji ir vėl dingsta. Laimingi tik tie, kurie nepažįsta laimės.

Vienus metus man gyvenimas buvo linksmas. Ji buvo man tas, kas atgaivina sielą ir veda prie tobulumo; ji buvo tas, kas suteikia jiegas gyventi ir kovoti.

Dabar ir vėl aš esu sklepe; tame pačiame sklepe, kur susiliejo mudviejų sielos linksmoj pavasario meliodijoj.

Kambaris yra drėgnas, nemalonus ir tamsus. Ant langų krinta smulkučiai rudens lietaus lašai. Kampe savo lovoj sėdi susilenkęs Periškinas ir judindamas lupas rašo savo traktatą. Lempas silpnučiai spinduliai, skverbiasi į kampą ir tveria visokius klaidius šešėlius. Už sienos šeimininkė kriokia: klykia ir juokiasi. Laiminga! Jai ir sapnai tveria laimę.

Bet aš sėdžiu ir mąstau. Jau trys mėnesiai, kaip esu atskirtas nuo jos, bet ji manęs neužmiršta ir myli taip — pat, kaip pirmiau. Kas dieną, kaip tik prisiartina vakaras, ji ateina ir savo dailiom rankom glamonėja mano kaklą. Ilgai mudu kalbava, kaip stebėtinai dailus yra gyvenimas ir kaip prakilni yra kova už žmonių tiesas ir laisvę.

Jau pusnaktis, bet jos da vis nėra. Ką tas reiškia?

— Ak, Rajisa mieloji! Esu pavargęs... Eikš... eikš mano saulute! Prašalink nuo mano sielos tamsius debesius, atgaivink mane... suteik drąsą... aš bijau... bijau gyvenimo! Tu matai mane... matai? Aš esu da tvirtas, tiktai gyvenimas mane nuelnkė, tiktai nulenkė, mano miela...

Kas ten kampe? Aha... suprantu... tai yra ji... baie! Kodėl tu čia? Kodėl? Ar nori naujų aukų, ar naujų, a?

Mat žiuri... dantis sukandusi žiuri...

— Mirtis, ko tu čia atėjai?

Pss... tie yra jos žingsniai... jos!... Ak, mieloji! Tu atėjai... atėjai? Tu esi pavargusi! Kodėl tu tyli? Kodėl nuliudusi? Išpasakok, viską išpasakok! Kodėl tyli?

Stovi ir liudnai, liudnai žvalgosi. Aš eiu prie jos, bet ji vis tolyn ir tolyn... Rajisa! — kur tu!

Kliedėsis, bausis kliedėsis, ir taip be perstojo.

Tiktai dabar supratau, kad jos nėra ir niekuomet nebesugrįš. Man rodosi, kad aš esu pergyvenęs ištisus metšimčius. Juodi plaukai, paliko tarsi sidabriniai. Noras gyventi sumažėjo. Kur dingio mano noro spėkos?

Esu labai suvargęs ir sujudintas; taip dar neseniai man sakė Periškinas; vargšas vakar pasikorė.

Mirties prizastis nėra žinoma, bet aš žinau, kad jis pabaigė savo traktatą.

— Kaip tik pabaigsiu savo darbą, tuojaus eisiu ten, iš kur atėjau— sakydavo tankiai jis.

Dabar esu vienų—vienas. Kas bus su manim, kas? Kada sukyla žiaurios gyvenimo sąlygos ir pradeda be pasigailėjimo blaškyti, lyg dulkelę į visas puses, tada žmogus užsadarai savyje ir šalta atsinešdamas lauki... Jausmai atbunka ir, rodosi, kad nėra pajautimo, nė baimės. Da spėkos nespėjo atsitaistyti po Rajisos mirčiai, prislėgė nauja nelaimė: aš ir vėl esu be darbo. Puikiausi namai pastatyti, gatvės ištaisytos. Mieste viskas tvarkoj, bet męs penki tukstančiai darbininkų esame išmesti ant gatvės. Ir lieka tik atsistoti ant gatvės kampo, ištiesti rankas ir maldauti pasigailėjimo.

Bėginėju nuo ryto iki vėlyvam vakarui jį ieškodamas darbo, bet veltui; visur duris uždaro ir sotų ponai užsirakina. Nėra kitos, geresnės išeigos iš to baisaus padėjimo, kaip tik nueiti ant upės kranto ir dingti jos bangose...

Pabrikas, krautuves ir kitas darbo vietas uždaro, arba sutrumpina darbo valandas. Tukstančiai darbininkų paskiriami ant beprotingo ir begėdiško išmirimo.

Badas, džiova, cholera, maras ir kiti gyvybės priešai pakėlė galvas, kremta savo aukas. Kapinėse nebeužtenka vietos nuo bado mirusiems. Duobkasiai bėga nuo savo amato. Lavonų sklėpai, ligonbučiai pripildyti numirusiais ir mištančiais. Upėse, bangų siubuojami, plaukia be perstojo lانونai.

Užstojo sunkūs, sunkūs laikai, bet ant manęs tas daro mažą įspudį. Aš nenoriu mirti— esu iššaukęs mirtį į kovą ir noriu ją pergalėti, nes myliu gyvybę.

Vakar buvau nuėjęs pas savo pažįstamą. Gyvena labai vargingoj grintelėj. Moteris serga ir vaitoja; taip nusikankinusi, vargšė, daug perkentėjo laike paskutinės bedarbės; be laiko pagimdė kudikį ir dabar serga. Kudikis, žinoma, už gimė negyvas ir seniai užkastas šale kapinių. Vyresnieji kudikiai gyvena. Dešimtų metų berniukas, bėginėja po miestą maldaudamas pašelpos— kiti du serga. Mano pažįstamas labai susirupinęs. Per ištisias dienas jis sėdi prie gulinčių ant grindų ligonių ir akis išskėtęs mėgina ką užminti, suprasti.

Viskas, kas tik buvo, yra jau parduota; viską, kas buvo galima daryti—darė, bet rezultatų nė jokių: visa šeimyna yra prislėgta bado letenos. Tankiai moteris ir kudikiai svaitoja, meldžia vandenio ir duonos, bet jis jų vaitojimo negirdi. Esu daug matęs baisių reginių, bet tokio nebuvau matęs. Aš neturėjau prie savęs nė skatiko, prakeikčiau gyvenimą ir lyg sumišęs išėjau. Kas su jais atsitiko, nežinau. Daugiau nebežėjau pas juos, nes per daug beprotingas reginys.

Mano sąlygos vis blogiau eina. Šeiminkė persivalgė

vaisių ir dabar guli ligonbutyje. Kamarį paėmė kita. Ji tuojaus pasakė, kad užmokėčiau arba išsikraustyčiau.

— Kur gi man eiti?

— Kur tik nori!

Mėginau prisikalbėti, vienok nieko negelbėjo. Atėjo kiemsargis, išstumė pro duris ir nuvedė už miesto. Mano padėjimas tiesiog idijotiškas. Jau prisiartino ziema, bet man reikia gulėti ant lauko po mėlynu dangum. Visą pardaviau paliko tik nuskurę drabužiai. Norisi valgyti, bet nėra. Ir sumišimo perimtas, tankiai sau sakau:

— Laikas užbaigti... Dėl ko begyventi? Kai—kada užeina mintis, papildyti prasižengimą ir tokiu budu išsigelbėti nuo bado mirties, bet kaip tik gerai apmąstau, palieka nesmagu: per daug nejrastų teismai.

Ir taip velku jungą, nors mano padėjimas yra nepanešamas, vienok jį ieškau kamario. Keletas dienų atgal užsiduriau ant vieno— maniau bus galima apsigyventi. Už miesto yra didelis namas; ant jo belingio atradau kai—ką panašaus į kamarį; taip keistai viskas pasitaiko. Kovoju už buvį, buvau net užmišęs savo vienatinį draugą. Šiandien atsminęs, nors ir vargiai tik vilkdamas kojas, atlankiau: per daug sunkia tampa gyvenimo našta.

Kapas pakalnėlėj ir sniegu apklotas. Nėra nė kryžiaus, nė jokio kito paminklo. Tiktai du suvargę berzeliai, nuleidę, savo šakeles stovi šale kapo. Aš palikau be spėkų ir parpuolęs gulėjau ant kapo. Kada pabudau, buvo jau vakaras. Aš meldžiau ją, idant ji mane mylėtų, į akis pažvelgtų ir tartų nors vieną žodelį. Bet kapas tylėjo, kunas šalo, siela vai-tojo.

Ak, mieloji! Jeigu žinočiau, kad tu esi ten, ar aš čia begyvenčiau? Gyvenu tik dėlto, kad tu esi čia ant žemės, bet jeigu aš nueisiu tavo keliu, tai galbut nebeapsimatsiva. Kelkis ir sakyk. Atidengk tą paslaptį jeigu ji yra tavo galėj!...

Kapinių sargas prisiartino ir kolidamas mane išvarė.

Suvargęs, darbo jį ieškodamas, alkanas ir vos tik kojas vilkdamas, kaip vagis prisiartiniau prie kiemo vartų ir laukiau kiemsargio prasišalinimo. Jam išėjus, skubiai užlipau ant belingio. Įlindau į kampą, apsiklojau senomis lupatomis ir greit užmigau; miegas sunkus, varginantis. Tankiai pabundu bado kankiuamas. Tada apsiverčiau ant antro šono ir vėl išnaujo užmiegu. Miego ilgai: tai yra badaujančio žmogaus ypatybė. Juo ilgiau badauji, juo labiau norisi miego. Pabudęs jaučiau nesmagumą ir vidurius tarsi kas gnaibo, galva svaigsta, širdis vis rečiau ir rečiau pradeda plakti. Akįse vaizdinasi milijonai visokių varšų angelų. Eidamas gulti, manau, kad iš ryto nebeatsikelsiu, bet mano organizmas tebetinai tvirtas. Žiaurios gyvenimo sąlygos da neužslopino noro gyventi ir aš visomis spėkomis kovoju prieš mirties šmėklą.

Taip slenka diena po diena, bet aš dar vis negaliu gauti darbo.

Galas.

Kronika Iš Darbininku Judejimo.

Marija Konopnicka pasimirė.

Spalio 8 d. mieste Lwow iš priezasties širdinės ligos ir uždegimo plaučių, pasimirė viena didžiausių šių laikų lenkų poetė Marija Konopnicka, kuri ir lietuvių poezijoje yra žinoma, kadangi daug jos eilių turime išverstų savon kalbon.

Išnaudojama ir škiaudžiama darbininkų luoma, neteko vėl vienos širdies, kuri jautė varguolių skriaudas, kuri sąjautė kenčiantiems priespaudą ir nelaisvę, kuri ramino nusiminusias minias, rodant jiems ateities aušrinę.

Velionė savo eiles pradėjo rašyti 1877 metais. Pirmutinė jos knyga išėjo iš spaudos 1881 metais. Konopnicka buvo poetė naujų idėjų. Savo poezijoje su širdies gela ji piešė skriaudą darbo žmonių, juodą likimą kaimo kudikio, kuris eina miestan, kad ten įsijungti į išnaudotojų jungą, jungą kapitalo.

Negalint plačiau apibriežti jos gyvenimo ir veikimo, turime bent ablamiausiai paminėti svarbesnes jos gyvenimo datus Gimė ji Suvalkuose 1846 metais. Parašė kelis toms poezijos ir novelių (apsakymėlių). Vertė italų socialistės-poetės Ada Negri veikalus. Neseniai išleido prieš keliolika metų parašytą darbininko emigracijos epepeją «Ponas Balceris Brazilijoje». Savo pažvalgas ji geriausiai išreiškė savo eilėse «Credo», kur sako:

Tikiu į dvasios galybę ir mokslo patyrimą,
Tikiu į gyvenimo tikslą, kiltą, šventą, nors tolimą;
Tikiu į žmonių brolystę...
Tikiu į priespaudą, kuri kuomet—nors suvinys pasaulį;

Tikiu į vi ties gėles, kurios mums iš kapu išdygsta;
Tikiu, kad skriaudų pasėliai didvyrius gimdo;
Tikiu į būtina žmonijos susipratimo veržimąsi
Prie galingų idėjų tiesos ir lygybės!

Ir lai man stojas pagal mano tikėjimą!

Chicagoje darbininkų streikas smarkiai prasiplati no ir apima beveik visas rubsiuvenes dirbtuves, bet taipgi ir kitus pramonijos užvedimus. Beabejo taps jis čia visuotinu streiku, kadangi miesto valdzia parsitraukė minias pinkertonų ir kazokų tvarkos užlaikyti. Mieste apskelbtas karės sto vis.

Spalio 20 dieną prie rubsiuvių unijos prisidėjo 1200 moterų, kurios taipgi streikuoja. Rubsiuvių, sako, streikuoja 45 tukstančiai.

Rubsiuvių reikalavimus nusprendė paremti netik Socialistų Partijos vietiniai skyriai, bet ir visos kitos progresyviškesnės darbininkų organizacijos.

Amerikos Darbo Federacija, žada išpildyti savo prižadėjimą, duotą visuotinam darbininkų streikui Philadelphijoje, kad atsakančiausiai bus iššaukti visuotiną streiką Amerikoje rinkimų dienoj t. y. Lapkričio 8 dieną. Chicago streikas, rodosi, paragys A.D.F. valdybą prižadėjimą ištesėti.

LAISKAI | REDAKCIJA.

GERBIAMOJI «KOVOS» REDAKCIJA:—

Kadangi LSS. 52 kuopos pasiūsti į «Kovą» apgarsinimai bei pranešimai, visados yra su klaidomis patalpinami, o ne taip, kaip jie yra parašyti. Pavyzdin: «Kovos» nr. 36 tilpo 52 kuopos pranešimas, kur pasakyta: «Propagandistų Religija». Na, ar ištiesų taip buvo parašyta? Ne!... Ir pasiuntus patėmijimą, kad atitaisytų tą klaidą, iš Religijos, kad padarytų Kolegija, bet sėdinti prie «Kovos» mūsų pačių užlaikomi darbininkai, diskredituoja S—gos akįse kuopą su savo tokiais iškraipinėjmais, o pataisytų tą kas galima yra, nė nemanoma. Todėl 52 kuopa laikytame savo mėnesiniame susirinkime Spalio 9 d. nutarė: kad atitaisydami tą klaidą, vengtų ateityje LSS. 52 kuopos pranešimų ar apgarsinimų iškraipymus, turi taip buti patalpinami, kaip yra parašyti, be jokių perkeitimų.

Draugiškai Sek. P. Sinkus.

Visi apgarsinimai, prauėsimai kuopų ir t. p. kas telpa apskelbimų rubrikose, yra redeguojami ir karektuojami pačios administracijos.

Už klaidas ar peikeitimus apskelbimų skyriui, redakcija neatsako.

Red.

II

GERBIAMOJI «KOVOS» REDAKCIJA!

Teiksitės man paaiškinti, kas geriaus butų veikti, ar vadint tokius laikraščius pajuokos vardu, ar korespondentus kaltint? Štai kaip yra:

Turbut «Lietuvos» nr. 28 buvo tilpusi korespondencija užkabinanti neteisias Socialistų Partijos Lietuvių skyriaus narius. Kada S.P.L.S. nusiuntė parašę straipsnį, kad taip visai nėra, kaip buvo to atvažiavėlio pripliaukšta. Redaktorius «Lietuvos» sugražino jį atgal, nenoris talpinti, kad buvo pasarga, idant nekraipytų žodžių pagal savo kuralį.

Dar antru kartu, vėl «Tėvynės» nr. 40 patilpus korespondencija to paties pliauškalio rašyta ir vis užgauna S.P.L.S. Tas pliauškius visai nebuvo susirinkime, kaip gali peikti pats nematęs, nė girdėjęs!

Nenoriu daugiau kreipties prie «Lietuvos», idant atšauktų per tą pat laikraštį, kuriame visi esame užgauti, nes vel tui. Taigi klausiu:

Ar gali ypata kritikuoti susirukimų veikimus, jei ten nebuvo, o kad laikraštis neduoda vietos pasiaškinti, ar nėra tat šmeizimu?

SPSA. Draugas.

Kas negirdėjo, o atkartoja kito kalbą, turi ar nuo ko išgirsti, arba susimislyti ir šnekėti— toks yra melagis bei paskalų plėtotojas, jeigu jo skelbimas bent kiek sutinka su buvusia kalba.

Laikraštis, kuris patalpina tokias paskalas, nežinodamas kiek jose teisybės yra, pačios etikos verčiamas tur duoti vietą apkaltinamiems pasiteisinti. Jeigu neduoda, aišku, kad prideda prie šmeizimo.

Red.

Atsišaukimas.

Lyga gelbėjimo politiškujų pabėgėlių išleido savo atsišaukima, kuris skamba sekančiai:

Brangūs Draugai:—

Per daugel metų tie, kurie tikėjome į tiesą paslėpimo politiškujų nusikaltėlių Jungt. Valstybėse, vedame kovą dėl apsaugojimo politiškujų nusikaltėlių, šioje šalyje suareštuotų pagal Rusijos valdžios įsakymą.

Turėjome Pureno, Rudovitzo, Wecozolo apginimo rekalus, turėjome Alaskoj tokius pat rekalus, kur 30 ypatų buvo suimta per Jung. Valst. valdžią. Visi tie žmonės išvengė carišku budėlių nagų, pasidėkavojant pastangai «Lygos gelbėjimo politiškujų pabėgėlių». Joks iš politiškujų pabėgėlių nebuvo išduotas nuo laiko susiorganizavimo L.G.P.P. Bet caratas tur ilgas rankas, o jo kruvinieji budėliai gauda visur savo aukas.

Winnipeg, Manitoba, Kanadoj, dabar kovojama priešai išdavimą caro nagnosna Rusijos revoliucionieriaus, kuris yra vienu iš politiškujų pabėgėlių. Nuo kelių savaičių Kanados teismas nagrinėja bylą Fedorenko. Ir kaip telegramai praneša, teisėjas išsireiškė priešais Fedorenką, kad būtų išduotas rusų valdžiai, jeigu mes nepriversime teismą atšaukti nuosprendį.

Draugai iš Winnipeg padarė viską, kas buvo jų galėje, kad apginti Fedorenką. Išleido kruvinu prakaitu pelnytų pinigų šimtus dolerių, kad gelbėti laisvės karžygi nuo carišku budėlių nagų.

Tie draugai atsišaukia į mus, šaukdami pagelbos jų kovoj. Bus padaryta apeliacija į angščiausiąjį teismą, bet tam yra reikalingi tūkstančiai dolerių. Jei Fedorenką nenorime išduoti, turime skubėti su savo pagelba. L.G.P.P. kreipiasi į jus ir jūsų organizaciją, šaukiant Jus prie aukavimo skatiko, idant pagelbėti Winnipeg'o draugams kovoti už išgelbėjimą carato aukos.

Atsišaukiame į Jus, idant kreiptumėtės prie kiekvieno iš savo prietelių su prašymu pagelbėti, surinktuosius pinigus kuoveikiausiai persiųstų išdininkui F.H. Kuchenbecker, 1027 N Winchester Ave., Chicago, Ill.

Nevilkinkite! Tuojaus pradėkite darbą. Nuo to priklauso laisvė ir gyvastis Fedorenko!

Su pasveikinimu

L.G.P.P. pirm. *John C. Chose.*

Korespondencijos.

Rašyti reikia visados tik juodu rašalu ir tik ant vienos pusės popieros, neperšviečiamos; viršuje palikti bent dvi eilutes neužrašytas

Zinios turi būt teisingos, paduotos teip, kaip atsitiko, be ilgų privadžiojimų ir pamokinimų. Zinios iš darbininkų gyvenimo visados bus patalpinotos.

CLEVELAND, OHIO. Vietinė LSS 3-čia kuopa parengė prakalbas; kalbėtojas buvo drg. K. Šeštokas iš Vaiparaiso Universiteto mokslavis, kalbėjo dviejuose atvėjuose: ant pirmos temos, koks gyvenimas buvo žmogaus priešistoriško, istoriško ir dabartinio, aiškino; iš ko atsirado ponai ir vergai, carai ir karalai, tautos ir karės ir kam tas yra reikalinga? Vien tik dėl saujalės dykaduonių bei patrijotizmo, kuomet užlaimyčių kariumenės yra išleidžiama šalies turto milijonai dolerių, idant sukelti baisiausias žmogžudybes ir markyti liaudį kraujuose ir ašarose, išplėšia motinoms sunus ir širdį, ir tvirčiausius draugijos narius. Stengiasi kuodaugiausiai įgyti ver

gų idant galėtų išsunkti iš vergo paskutinį lašelį kraujo, ir iš to galėtų sau linksmai gyventi, nieko neveikdami, girtuokliauti ir paleistuviauti, o tai darydami palieka baisiausiais žmogžudžiais, taipgi ir kunigija pamiršdama dešimts Dievo prisakymų:—penktas «neužmušk», laimina ir šaukia, kad taip Dievo duota, irgi yra tokiais pat žmogžudžiais!

Ragino visus šviesties, skaityti pirmeiviškus laikraščius, moksliškas knygas. Moterims sykiu su vyrais reikalauti politiškujų teisių ir jungti darbininkiškas spėkas kruvon su viso pasaulio darbininkais, o ypatingai lietuviams, glaustis prie LSS. Taipgi ragino prigulėti prie draugijų kaip: SLA., T. M.D. ir pagelbinių draugysčių, kurios yra reikalingos šiame surėdyme.

Pertraukoj kalbos, paprašius publikos, kad kas po kiek paaukautų dėl kelionės lėšų uždengimo, ir sušelpimo neturtėlio mokslaeivio. Aukavo šios ypatos:

J. Pindokas, Pakšys, P. Paliukonis, M. Bražys, G. Žakarevičius, K. Varakojis— po 50c.; K. Grigalius, V. Telksnis, J. Žilionis, V. Mikulskis, P. Daudaris, J. Vaitkevičia, D. Petrauskas, J. Stančikas, S. Paliulionis, M. Veklioniečius J. Vasilionis, J. Balčiūnas, J. Aukštakalnis, G. Palionis, F. Skleris, J. Skleris, J. Naujokas, J. Plerpa, P. Šukis— po 25c. Viso suaukavo \$8 65, mažiaus 25c. aukavusių vardai neįvardinti. Visiems aukvusiems, vardu 3-čios kuopos ištariu širdingai ačiū.

Antroj temoj kalbėjo apie «Lietuvos istoriją»: nuo pat lietuvių atėjimo iš Mazosios Azijos į dabartinę apgyventą vietą, ir kaip lietuviai kitados budami pagonis, laimingai gyvenę, iki kol nepažino krikščionybės. Kaip kariavo su priešais gindami savo šalį, ir kaip tyroniškosios popiejijos įgaliotinius Kryževius, galutiniai sumušė ties Žalgiriu, kaip pateko po lenkų bei maskolių valdžia.

Taipgi priminė iš fantaziškos biblijos (šventraščio) kad Adomas su Jieva turėjo 2 sunus Kainą ir Ablių, Kainas užmušęs Ablių pabėgo ir apsigedė. Tad kur gavo apsigedimui merginą, jeigu apart 3 žmonių nieko nebuvo daugiau? Tai tik vien begėdiška kunigėlių veidmainystė!

V. Geibis.

CHICAGO, ILL. Nėvienuje lietuviškoje kolonijoje nėra tiek Ratelių, kaip mūsų didmiestyje. Iš Ratelių yra labiausiai populiariškais šitie: «Intelektualų» arba referendumo panaikinimo ratelis, «Intrigų» ratelis, «Jaunų ponaičių ir panelių» ratelis, eksajungiečių, exrevoliucionierių ir Dramatiškas Ratelis.

Vieni iš tų ratelių daro savo darbą viešą, kiti konspiratyviška, anonimiška. Biografijos visų neprašysiu, tiktai apie Dramatiškąją šį sykį, nes tas pastaruoju laiku prisiplakė prie nekurių LSS. kuopų, ant tautos meilės pamatų (Daila ir scena, negal buti partyviška Red.). Antras metas kaip jis gyvuoja nesurasdamas sau vietos. Mėgino prisiplakti prie Birutės choro, tie priima, bet pelnas, kontrolė turi buti po choro priežiura.

Tokia pozicija Dramatiškam Rateliui nepatiko. Siulosi atgal sąjungiečiam, tie purtosi, nes tikslas ir principas to

Ratelio yra, lošti dramatiškus veikalus, pelnas, kur bus, tai 25% kuopoms, o likusieji ratelninkams už trusą. Trotos jeigu butų, tai kuopa tur atsakyti ir, dieve sergėk, kuopų kontrolės ten neišmanėliams nevalia išplaukimų ir įplaukimų prižiūrėti.

LSS. kuopos gerą skaitlių sąnarių, trissyk tiek simpatizatorių socialistiškam judėjimui, pasidėkvojant draugų darbštumui, kurie veda agitaciją. Matydamas Dramatiškas Ratelis gerą progą, ateina į LSS. 4 kuopų konferencija, kur per visą dieną draugai įsinervavę už tuščią maišą tāsėsi, kad dauguma apleido posėdį, tai matydami gerą progą, pakėlė klausimą ir be jokių debadų apie išlygas— priimta. Protokolas nevalia talpinti organe. Gavusi jo kopiją 81 kuopa, balsų dauguma nutarimą atmetė; galima tikėtis, kad ir kitos kuopos seks paskui 81 kuopą.

Nieko nerašyčiau, jeigu Dramatiškas Ratelis reikalautų vien iškačių atlyginimo, kaip tai už važinėjimus, už knygas, svetainės lėšas ir t. p., arba įtaisymo drabužių, kurie turėtų likti kuopų nuosavybe. Bet dabar, viskas kitaip yra. Žinai panašius dramatiškus ratelius latvių, suomių bei rusų proletarijatiškose organizacijose, bet anie veikia tik naudai organizacijos. Tuotarpu musiškas ratelis susideda daugiausiai ne iš LSS. narių, ex-sąjungiečių, kurie niekina sąjungiečius, o tuomi jau ir kenkia pačiai organizacijai, kuri gi juk susideda iš tų niekinamų sąjungiečių. Aš nežinau, ar tas Chicogos kuopų nusileidimas gali būti gerove organizacijai, kur vieni nariai yra priešais kitų. Kam rupi organizacijos labas, tas niekinas savo draugų, įvykusias klaidas ar nukrypimus tarpe savęs geruoju pasitaiso, o neskelbia priešų laikraščiuose.

Sąjungietis.

MARYVILLE, ILL. Darbai šiomis kartu eina neblo gausiai ir pribuvusieji iš kitur darbus gauna. L.S.S. 106 kp. gana tvirtai laikosi. Spalio 16 dieną pas drg. Vincentą Plečkaitį krykštynose jo dukters Teresos, kur sukviesti buvo draugai, sumanyta buvo per viršininkus 106 kuopos suaukauti ant fondo Socialistų Partijai, tai ir pasiuntėm į Čikagą ant šio adriso, kaipo Kovojo buvo paduotas No 40.

Suaukauta \$5.50, o lėšos pasiuntimo 10c., tai pasiūsta \$5.40. Aukavo šios ypatos: Vincentas Plečkaitis, Andrius Cepla, Juozapas Pieleris aukavo po 50 c.; Mikolas Groziavičius, Jonas Plečkaitis, Jonas Ramonaitis, Juozapas Mačiulis, Jonas Višniauckas, Franciškus Kašuba, Petras Palionis, Jonas Harmanas, Algirdas Plečkaitis, Vincentas Katilius, Jurgis, Bulota, Mortutė Plečkaitienė, Veronika Graziavičienė, Magdalena Katilienė, Jieva Plečkaitienė, Elzbieta Bulotienė — po 25 c. Viso labo suaukauta \$5.50c.

Aukavusiems ištariam širdingą ačiū.

J. Bulota.

Biblijografija.

Socijaldemokratų Mokslo Pamatai. Išaiškinimas įžengiamosios Erfurto programos dalies. Parašė K. Kautski, iš vokiečių kalbos vertė P. Kovas. Turtu L.S. Sąjungos, spauda «Kovos», Philadel-

phia, Pa. Psl. 50. Kaina 20c.

Netikėtai. Komedija trijuose aktuose, parašė Aglė. Išleido scenos mylėtojai. Spauda «Kovos», Philadelphia, Pa. Puslapių 22. Kaina 10c.

Pažvelgus Atgal. Socijologiškas Romanas. Parašė Ed. Bellamy, vertė Pranas Slulelis. Spauda ir lėšos «Vienybės Lietuvininkų», Brooklyn, N.Y. Psl. 356. Kaina 1.00.

Dangus ir Žvaigždės. Populiariška lekcija iš astronomijos. Rusiškai parašė V. Lunkevičius, vertė A. Mustelkis. Spauda ir lėšos «Vien. Liet.», Brooklyn, N.Y. Psl. 26. Kaina 10c.

Kunigas Liudvikas A. Jucevičius. Lietuvos rašytojas (1813—1846). Trumpas aprašymas jo gyvenimo ir veikimo. Surašė Aug. Janulaitis. Atmušta iš «Lietuvos Žinių». Kuktos spaustuvėje, Rūmų gatvė N4. Vilnius. 1910m. Psl. 40. Kaina (1)

Gera Galva. Parašė Zemaitė. «Liet. Ūkininko» išleidimas N21. Juozapo Zavadzko spaustuvė, 1910m. Vilnius. Puslapių 40. Kaina 10 kp.

Sveikatos ir Kvėpavimo Lavinimas, Lekcija III. Parašė Dr. O. Z. Hanish, vertė Juozapas A. Zėcius. Spauda ir lėšos «Ratello Išrinktųjų», Seattle, Wash. Psl. 20. Kaina (1)

Mačio—Kekšto Eilės. Žmonių Knygyno N4 ir 5. Išleidimas ir spauda Brolių Baltrušaičių, Pittsburgh, Pa. Knygelė apima 94 puslapius eilių, neskaitant apskelbimų. Popiera puiki, spauda labai graži, žodžių, knygelė pilnai atsako kainai 50c.

SAJUNGOS REIKALAI.

L.S.S. Centro Sekretoriaus Pranešimai.

345) Ad-jos priduoti dokumentai linkui J.J. Nieniaus brošuraitės spaudinimo pasiūsta P.K-tui.

346) 19 kp. įnešimas—pareikalavimas, kad P.K-tas išreikalauj atskaitą nuo A. Baranaucko už ankas, priimtas per jį dėl revoliucijos ir kankiniam, — pasiūstas P.K-tui.

347) Atsiskyrusios 116 kp. dalies, kuriai suteikiamas N157, užklausta atsiskyrimo priežasties.

348) Visi dokumentai (tariant laiškai: 1-mos kp. komisijos, B.M. Bujanaucko ir J. Griniaus, taipgi 95 kp. įnešimas suspenduoti tų visų nesusipratimų kelėjai), lytinti nesusipratimus linkui drg. Smelstoriaus suareštavimo, pasiūsti P.K-tui.

349) 120 kp. prisijustasis naujų narių surašas pasiūstas A.-ai.

350) Ref. Tv. K-jos užklauskimas adresuotas P.K-tui, ant kokio pamato C.Sekr. drįso performuluoti tos komisijos siunčiamą V.K-tui įnešimą (žr. C.Sek. pr. 337, «K» N43) — pasiūstas P.K.

351) 88 kp. straipsnelis link S-gos finansų persiūstas «Kovos» redakcijai.

352) Ad-jai pasiūsta C.Sekr. bila ant \$5.88, už išlaidas per Spalio mėnesį.

N.Y. City 28, X, 10.

LSS. Centro sekr. Aug. Purvis

Pildančiojo Komiteto Tarimas N 71.

Įnešus drg. Adm-riui (įnešimas sutrumpintas), kad knygos «Mot. ir Soc.» prekė būtų pakelta, P.K-tas nutarė pareikalauti nuo administratoriaus pilną apyskaitą, kiek prekiuos visas apdirbimas minėtos knygos. Pareikalavus tos apyskaitos ad-rius atsakė, kad nežinąs, kiek ištikro prekiuos, bet visgi prekiuosiant daugiau, negu kad pirma buvo pranešęs. Ant to galutinai P.K-tas nutarė sekančiai:

Kadangi tuom tarpu nėra žinoma tikrai, kiek prekiuos knyga «Mot. ir Soc.», taigi negalima dabar apie prekės pakėlimą spręsti,

todėl notariame:

Tarimą apie prekęs pakėlimą atidėti, iki nebus galūtinai žino ma, kiek prekiuos ta knyga.

New York, N.Y., 1
E. Pittsburg, Pa. 15, X, 10. } LSS P. K-tas { M. M. Račiūtė,
Baltimore, Md. 19, X, 10. } P. Grinius

LSS Centro Sekr. Aug. Purvis.
New York City, 27, X, '10.

Pildančiojo Komiteto Tarimas N 72.

Ant C. Sekretoriaus pranešimo, kad P.K-tas sulyg V.K-to Ref. N19 turi pasirūpinti apie administratoriaus padėjimą po kau- cija, P. K-tas nutarė sekančiai:

Nutariame:

1) Kad kaucijos didumas, pakol P.K-tas neris reikalingu perkeisti, turi būt \$500.00.

2) Kad S-gos Turtų Kont. K-ja pasirūpintų, idant admini- stratorius užsistatytų reikalaujamą kauciją ir praneštų apie tai P. K-tui, bėgyje penkiolikos dienų po aplaikymui pranešimo nuo C. Sekretoriaus.

N.Y. City, 28, IX, '10.
East Pittsburg, Pa., 30 IX, 10 L.S.S. P.K-as { M.M. Račiūtė
Baltimore, Md. 9, X, '10. } B.K. Kondratavičius
P. Grinius

New York City 27 X, 10.
LSS. Centro Sekretorius A. Purvis.

NELEISIME PULTI.

Chicagos LSS. suvienytų kuopų konferencijoje apkal- bant dalyką sąjungos izdo stovio, pritariant dr-gės M.M Ra- čiūtės propozicijai, nutarta paraginti kuopas prie šelpimo są- jungos izdo. Konferencijoje suaukauta \$10.00, kuriuos su- aukavo, aukavusieji po \$1.00 šie draugai: A. Balčiunas, Šmotelis, N.A. Vilimaitis, J. Serkunas, V. Mišeika, J. Gai- liunas, B. Šidiškis, J. Juodžiukynas, J. Markus ir J. Janče- vičia. Prie to iš Suvienytų kuopų izdo paskirta \$60.00, to- kiū būdu išviso pasiūnčiame «Kovos» administracijon \$70.00

Prie to turiu paminėti, kad Dramatiškas Ratelis rengia vakarą ir pelną skiria «Kovos» izdan. Taip, draugai, tik su kruskim, o pavojus bus prašalintas.

LSS. Suv. Chicagos kuopų izdininkas, A. Ripkevičius.

Matydamas iš apyskaitų, kad LSS. finansinis stovis ne- pergeriausias, kad S-ga skolinga dviems fondams: «Mot. ir Soc.» ir «Rev. Dainoms», žinodamas, kad jeigu mes nesirūpi- sime, tai administracija negali iš piršto išsilaušti; pritariamas dr-gės M.M. Račietės šaukimui, prisunčiu nors \$1.00. Jei visi mesim po doleri, Sąjungos skolos kaip bematant išsilygja.

P.V. Zenkus.

Krasos Dėžutė.

Tarnaitei. Labai gaila, kad tamsta rašėte «kritiką», kaip ly- giai ir dabar laišką redakcijon, tačiau nepadavėte savo vardo ir pilno antrašo. Jei tamsta neužsitikite redakcija, kaipgi galime užsitikėti jums! Iš to atžvilgio nė pirmesnio, nė paskesnio jūsų rašinėlių sunaudoti negalime be aplaikymo jūsų vardo ir antrašo. Anonimiški raštai «Kovoj» negal tilpti.

L. Boston. Jeigu visas korespondencijas priverstinai turėtu- me talpinti, tai «Kovos» neužtektų. Tik tokios gal būt talpina- mos, kurios savyje turi ką-nors svarbesnio, paskatinančio, ar pa- mokinančio. Jūsų korespondencija, matomai, turėjo patilpti gur- ban.

N.A. Vilimaitis. Kadangi J. Ciapas nesikreipia su savo klaui- simais į jums tik į sąjungiečius, jums nepridera atsakinėti. Iš to tik kyla polemika, o polemikų dėl menkniekio negalima «Kovon» leisti. Ypatingus nesutikimus galite prašalinti iš kuopos išrinktu trečiųjų teismu, kuris kaltininką nubaus.

Adm. Pranešimas.

Gerbiami draugai: Šiuomi pranešu, jog «Trimitas» arba Revo- liucijos dainos jau tuoj bus prisiųstos. Štai šiandien gavau laišką nuo Mauderodės, kurio turinis sekantis: «Gerbiamas Tamista!— duodu žinią, kad natų knygelė «Trimitas» į 14-ką dienų bus gata- va ir ant pačtos. Su guodone ppa. Otto V. Mauderode.

Tilzit, 17 d. Spalio 1910 m.
Nors tas darbas jau begalo ilgai užsivilko dėlei visokių kliūčių, bet galų gale jau tuoj turėsime ant rankų. Kadangi prie atsiemimo siuntinio, reikės apmokėti veik visus pinigus už jų padarymą, to- dėl draugai, kurie norite da užsiprenumėnot bei rinkėjai prenume- ratos, pasiskubikite trumpame laike pinigų prisiųst. Prekė pre- numeratos \$1.00 už dvi knygi.

Adm. J. Grinius.

Atydai L.S.S. 1-mos kuopos Draugų.

Šiuomi pranešame visiems 1-mos L.S.S. kuopos Philadelphijos draugams, kad nuo šio laiko kuopos susirinkimai bus laikomi du syk ant mėnesio: kas antrą ir ketvirtą nedėdienį kožno mėne- sio, Salėje Radikalų Knygyno, 424 Pine st., nuo 1-mos valan- dos po piet. Pirmasis susirinkimas bus laikytas 13 d. lapkri- ežio (November). Visi draugai maloniai užprašomi laukytis, nes apart daugybės svarbių kuopos ir S-gos reikalų galėsime laiky- ti ir diskusijas, kas kiekvienam socijalistui yra būtina.

Sekr. V. Kairys.

Pranešimas L.S.S. 147-tos kuopos.

Malonėkite draugai atsilankyti į susirinkimą, kuris atsisub petyrioj 4 ta d. Lapkričio, prasidės 8 val. vakare. Turime daug svarbių apkalbėjimų Sąjungos ir mūsų gyvenimo reikalų, podragu atsiveskite naujus draugus prisirašyti. Susirinkimas atsis sve- tainėje Čužo 200 First st., Elizabeth, N.J.

Sekr. M. Spaicis.

Prakalbos Binghamton'e, N. Y.

Prakalbos atsisub 13 Lapkričio (November) š. m. Slovaku Bažnytinėj Svetainėj. Kalbės drg. A. Antonovas. Pradžia prak- albu pusė po 2 jų val. po piet. Kviečiami yra visi kaip lietu- viai, taip ir lietuvaites kuoskaitlingiausiai atsilankyti, nes tokia proga retai esti. Įžanga už dyka.

Su pagarba užkviečia 33 kuopos L.S.S. KOMITETAS.

Naugatuck' o ir Union City draugams.

25-tos kp. LSS perkeliame susirinkimų dieną, ką pirmą buvo laikoma Panedėlyje, dabar bus susirenkama kas pirmą nedėdienį kožno mėnsio 7 ta val. vakare, pas B. Kamaiti, 15 Diamond st., Union City, Conn. Draugai, nepamirškite atsilankyti ant atė- nančių susirinkimų skaitlingai, nes dabar svarbiausi reikalai.

Komitetas.

Pranešimas II ro Rajono Draugams.

Šiuomi pranešam jog maršrutas prakalbų antrame Rajone Lapkričio mėnesyje neįvyks, iš priežasties bylos «Keleivio» leidėjų su kun. Krasinsku.

Draugiškai praneša P. Grinius.

TEATRAS!

Šiuomi pranešų gerbiamiem Rochesterečiam ir aplinkinių miestelių gyventojams, jog 25-tą Lapkričio, 7:30 val. vakare German salėj, pajiegom Teatrališko Rateljo, bus atlošta komedija «Daktaro Kabiniete», vienoje veikmėje. Po lošimui šokiai, lakiojanti krasa ir t.t. Tikietai visiem prieinami.

Užkviečia Komitetas, Rochester, N.Y.

Užklausymas.

145 kuopa L.S.S laikydama susirinkimą 16 Spalio š. m., naminuodama kandidatus į 1-mojo Rajono įstaigas: nutarė užklausti minėto Rajono viršininkų, kodėl nėra blankose skyriaus pažymėto perstatymui veikenčiojo komiteto iš 1-mojo Rajono?

Sek. A. Žilinskas.

Pranešimas 55-tos kp. draugams, Allegheny, Pa.

13 d. November bus lietuviškos prakalbos ant 1720 Chartiers St., anglų socialistų svetainėj; prasidės antrą valandą po pietų. Parengtos L. S. S. 55 tos kuopos; todėl gerbemoji visuomenė, užkviečiama pasiklausyt, nes kalbės garsus kalbėtojai. Taipgi draugams 55 tos kuopos pranešu, kad susirinkimas bus tuojaus po prakalbų 13 d. November; malonus draugai neužmirškite patįs atsilankit ir naujų draugų atsivesti su savim prisirašyt; ant minėto susirinkimo bus pristatytos blankos del gavimo pirmų pilietiškojo popierų, kurios bus išpildytos atsakančiai ir galėsit gaut pirmas pilietiškas popieras užsimokėdami \$1.00.

G. Staseviče.

Didelis Spektaklis.

LSS 45 ta kp., Passaic, N.J parengė didelį spektaklių ir balių Subatoj, 12 Lapkričio 1910 m., Svetainėje Mokray Bro's 159 4-th str., Passaic, N. J. Lošta bus senoviška Gužučio šešių aktų drama «Ponas ir Mužikai» Ižanga tik po 35c ir 25c. Pranešame visiems vietiniams ir iš apilinkės lietuviams, kad nedalivavę nesigailintų, nes tai puikiausia scena atsakanti didžiausiems lošimams.

Tad nepamirškite. Pradžia ant 6 val. vakare.

Užkviečia visus Komitetas.

Mēs vėl atkreipiame mūsų skaitytojų atyda, kodėl jie turėtų pirkti *Penkių Brolių* geriausią ilgai supjaustytą tabaką.

Penkių Brolių Rūkymui Pypkėse tabakas, kurio žymus apgarsinimas patelpa šiame laikraštyje, per daugelį metų yra buvęs labiausiai žinomu mūsų žmonėms, negu kiti skyriai ilgai supjaustyto tabako. Jeigu tai nebūtų buvęs geriausias tabakas kaip rūkymui taip ir primkės krintimui, tai jį nebūtų buvę galima taip plačiai pardavinėti visur po Suvienytas Valstijas.

Šitas skyrius sutaisytas iš kuogeriausio, valstijoje užauginto, tabako. J. Fenzers Bros. iš Louisville, Ky. buvo penki broliai. Jie sutaisydavo taip puikų tabaką, kad veikiai pagarsėjo, kaip puikiausias rūkymui tabakas.

American Tobacco Company, didžiausieji tabako išdirbėja visame pasaulyje, atpirko viską nuo Fincerių. Nuo to laiko *Penkių Brolių* tabakas pastoj dar geresniu, negu buvo pirm to. Kiti daug kartu bandė kitokio skyriaus tabaką vietoje *Penkių Brolių*, bet visados nenusisekdavo, nes rūkytojai visados reikalauja, kad jiems duoti *Penkių Brolių*.

Negalimu yra daiktu sutaisyti geresnį ilgai supjaustytą tabaką, kaip *Penkių Brolių*. Pabandykite ir pamatysite patįs! Parquodamas visur pakeliuose po penkis centus ir po dešimtį centų.

PRANEŠIMAS LIETUVYIAMS.

Mēs bandome pasiulyti Jums ypatingą pasiulymą, kad jus pradėtumet pirkinėti nuo mus. Mēs pasiulome jums 14 karatų čysto aukso (filled) laikrodėli už \$5.25, niekadros pirmiau už tiek neparduodamą, nes kiti ima \$15.00. Ant Inkstų mēs dykal išrežisime žodžius „Remembrance of America“ (atmintis iš Amerikos). Dvigubi lukštai puikiai padirbti, 14 karatų [filled] čysto aukso, intalstyti su brangiais akmenais, turi patentuotą regulatorių, gerai pritaikintus nikelluotus vidurius, rankenuke užsakamas ir nustatomas, laiką laiko labai gerai. Gwarantuotas ant 10 metų.

Mēs žinome, kad kaip tik gausite šitą laikrodėli, jis jums būtinais patiks; jįs pasakosite savo draugams, kaip pigiai jums pasisekė jį įgyti, ir jie taip pat nores tokį.

Šitą ypatingą pasiulymą mēs darome tikrai visai trumpam laikui. Dykai išrežisime tuos žodžius tikrai, kol šis pardavimas tęsis.

Talgi pasikubinkite slūsti apsteliavimus tuojaus.

Slūskite mums su laišku 25c markėmis, kitus gi 5.00 dol. užmokesite ekspreso agentui, kur jįs galesite ir laikrodėli apžiureti. Bet jeigu geriau velijate atlausti visą sumą \$5.25 drauge su apsteliavimu, mēs paslusime puikų priedą dykai.

Atmirkite, kad mūsų vardas yra užtikrinimu, talgi neatideliokite.

Reikalaujame agentų
pardavinėti atliekamam laike.

COMMERCIAL WATCH CO.
194 West Broadway, Dept. 84
New York, N.Y.

NAUJAS ISZRADIMAS
Sustiprinimui ir Užalkymui PLAUKU.

Ar norite užalkyti plaukus ant galvos? slenka plaukai? galva pilka? ant veido yra papuškai? norite gaut roda, kaip išgydyti ligas? Jeigu plaukai slenka ir randasi Pleiskėnų tai yra ženku, kad galva pasiliks pilka už kelių mėnesių jeigu nesigydys. Jeigu norite gaut atsakymą per laiską, o bus išsiųsta Dykal visi aprašymai nuo ko plaukai slenka ir pleiskanų atsiradimas, gydoles nesūnčiama panevėli ir C.O.D. nebijokite parašyti laiską, nes už rodą nekastuos nė cento. Turime apie pusę milijono padėkavonių nuo žmonių visokių tautyčių. Rašyk pas: Dra. Brundza Co. Brdway & 8.8th st, Brooklyn, N.Y.

23 AKMENAIŠ
"RAILROAD"
LAIKRODĖLIŠ.

Ausuke užsakamas ir užatomas, vyrams ar moterims. Aukso dengtas, gvarantuotas 20 metų. Lukštai abipusiai uždaromi gražiai engraviuoti. Absolutiškai teisingai laiko laika, specialiai vartojamas per tarnaujančius prie geležinkelių ir per nuolat keliančius. Pasigisime vyrų ir moterų laikrodėlių gerą pareikalavimą ir antrą per C.O.D. ležiame išgeminuoti ir užmokeiti tik \$5.75 ekspresu. Jei rasite netinkantį, sugrąžinkite. Atmink, kad tu gal už panašų laikrodėli užmokeitum \$35.00, jei jį tau slulytų pirkti iskalbus pardavėjas. Prie laikrodėlio mēs duodame 14 karato paukuotą retėžėli su broliuku dykal. EXCELSIOR WATCH CO 908 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

Thom. I. Morgan
ADVOKATAS—SOCIJALISTAS
(Kandidatas ant pavieto teisdario)
Veda kriminališkas ir civiliškas bylas; paršpina patentus, peržiūri savaečių popieras, abstraktus, deed's ir t.t. Žinomas lietuviškai visuomenel kalpo sąžiniškas ir geras advokatas.
79 Dearborn str.,
Unity Bldg. 328-330
1613 S. Halsted str.,
Chicago, ILL.

Gerl dantys yra neatbutinal reikalingsi gera sveikatai, todėl nueik pas dentistą
Dr. J. I. Halpern
868 N. 6-th St. Philadelphia, Pa.
Jis sutvarkis tavo dantis už žema preke. Traukia dantis be skausmo, indeda naujus. Kalba lenkiškai.
Valandos: Dienomis 9 iki 8 vaka
Nedėliomis 9 iki vak.

NAMINE MOKYKLA
Gramatika angliškos kalbos mokintis be mokiniojo (apdaryta)..... \$1.00
Vaikų Draugas arba kaip mokintis skaityti ir rašyti be mokiniojo 15c.
Naujas Būdas mokintis rašyti be mokiniojo 10c.
Aritmetika mokinimuisi rokundų su pav. (apdaryta).... 35c.
Pinigus slūskit per Money Order šiuo adresu:
P. Mikolainis
Box 62 New York City

Carsinkities
„KOVOJE“

**Rusiškai-Amerikoniška
LINIJA**

Vienatine be persedimo tarp
Amerikos ir Liepojaus (Rusija).
[Russian American Mail Steamer]

Prekės laivakorėjų (šipkorėjų):
i Roterdamą i Liepoją
\$31.00 — III klasos \$38.00
\$33.00 — III pagerinta klasa — \$40.00
\$43.00 — II klasa B \$50.00
\$50.00 — II klasa A \$60.00

Iš Liepojaus i New Yorką:
II klasa A 57.50 — II klasa B 62.50 — III
klasos 41.00. Apart visoko keliauninkai III
klasos moka \$4.00 t.kaų pasikirtę Amerikos
valdžios.

A. E. Johnson & Co.
Gen. Pass. Agent
27 Broadway New York.

**DR. RICHTER'S
"PAIN-
EXPELLER"**

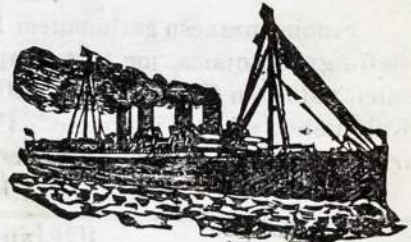

Su vienu buteliu
Pain Expelerio
Galit askausmu giltine praginti.
Siems vaistams dėl sutepimo negal
joki kiti lygintis. Niekas neduoda
teip greito palengvimo ir pastoven-
čiai skausmuoso Romatizmo, Neu-
ralgijos, Išsisukimo, Sudurdimo t.t.
Gaunami visose aptiek. už. 25 ir 50c
F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl st., New York.
Tėmykit ant Ankerio
ženkle apsaugojimo

**Draugai SKAITYKIT IR
PLATINKIT „Kova“!**

M. Rosenbaum,

**SENIAUSIA
Lietuviška Banka
Philadelphijoje, Pa.**

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivų.

Išmaino pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas ša-
lis syieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.

Agentūra geležinkelių tikiety.

Parduodame geležinkelių tikiety į visus miestus Jungtinių Valstijų.

605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

Kiekvienam Sąjungos draugui reikalingi.

Gražus prie lalkrodėlio socialistiškas reteželis su globu, broliškai sveikinancios
dvi rankos arba su švyturin ir socialistišku parašu. Preke už vieną 25c.
Socialistiški ženkleliai visokių gatunkų: paprasti—preke 5c, paauksuoti—25c;
daugiaus imantems nuleidžiamas nuosimtis. Reikalaudami siuskit pinigus kra-
sos ženkleliais arba Money Orderiu. "Kovos" Admiaistracija.

Į Skaitytojus.

Gerbemieji! kurių pre-
numerata dar likosi neat-
naujinta, malonėkite nevil-
kinti, bet prisiųsti užmo-
kestį atnaujinimui idant
nesusitrukdytų laikraščio
siuntinėjimas.

Kovos administracija.

ZEMAITES RAŠTAI

**Antra pataisyta laida, leidžia-
ma prenumeratos keliu.**

Jei lietuvis, svetimą duoną be-
valgydamas, užmirštų Lietuvą,
jos žmones, jos buvį, sielvartus,
linksmybes, bet bundancios są-
monės kurstomas, panorėtų at-
gaivinti kudikystės vaizdelius,
pasakyčiau jam: skaityk **Že-
maites Raštus.**

Jei lietuvis, noris išsitobulin-
ti lietuvių kalboj, klausytų kokių
budu gali tai padaryti, atsaky-
čiau: skaityk **Žem. veikalus.**

Jau atėjo visi Žemaitės raštai
galutinai prirengti spaudai.
Todėl, pasiskubinkit tuoj užsi-
prenumeruoti, nes kaip išeis iš
spaudos, bus daug brangesni.
Naudokitės iš progos!

**Prenumerata dabar už visus
raštus tik \$1.00.**
A.Žymontas
318 Broadway, So. Boston, Mass

Kelstone Phone Main 14—28.
Bell Phone Lombard 2506 A.

Dr. Philip ROVNO
423 Pine st. PHILAD., PA.

Priėmimo valandos:
Nuo 10 ryto iki 3 P.M.
Nuo 6 iki 8 vakare.

Galima susikalbėt rusiškai
ir lenkiškai.

**JAUNI VYRAI
SENI VYRAI
VIDURAMŽINI VYRAI**

Vyrai kurie žada apsvesti— vyrai ligoti— vyrai kurie budamė
neprotingi dasileida perviršumą— vyrai nusilpnei, nerviški, sunaikinti
ir kurie sulaukie amžio, katram negale pylnai nauduoti priimnuma
gamtos, — **vysi tie vyrai tur pareikalauti viena iš tuo knygu.**
Ta knyga pasakis keip vyrai sunaikin sava sveikata, keip jie igauna
ligas ir kodiel jie netur apsvesti budame tame padeime.

Ta knyga teip-gi pasakis suprantamoje kalboje keip
vyrai kurie tur **Užnuodijima kraujo, arba syfilis,
Triperi, arba gonorrhoea, Nusilpneima, Abel-
na pragalšti špeku, Pragalšti gyvybes sky-
stimo, Naktinius nubėglmus, Rheuma-
tizma, Organiškas liges, Pylva, Kepenu,
Puslės ir Inkštu ligas,** gali but galiutinau
išgydyti sava nuomusė, privatnai ir slapta, su ma-
žais kaštais.

Tukstančiai vyru atgava sava tobulą sveikatą, spēkas
ir stiprumą per pagėlbą tuos knygos. Ji ira krautuė ži-
nios ir talpina šiam tykrus slaptibes, kurios vyras turi
žinoti. Netrotikiet sava pinigų mokiedami už prastus,
bevertės, vaistus iki kolaik neperskaitisti šitą knyga Ji
pasakis kodiel jus kenteti ir keip galeit galutinai išgy-
dyti. Atmink, jog ta knyga yra duodama **VYSAI DYKAI.**
Mēs užmokam ir pačta. Išrašik aiškeite sava varda, pa-
varde ir adresa ant šio kupona ir išsiusk ji mums šendena.

**Kuponas dykai gautos knygos.
Siusk ji šendena.**

DR. JOS. LISTER & CO.
L. 303, 22 FIFTH AVE., CHICAGO.

Godotini: Aš esu užinteresuotas jūsu pasiuliminui dykal
siunstos knygos ir norečiau, jog jus išsiustumet man
vieną iš tuo knygu.

Vardas ir pavardė.....
Adresas.....
Stejtas.....

**50,000
KNYGU
DYKAI DIEL VYRU.**